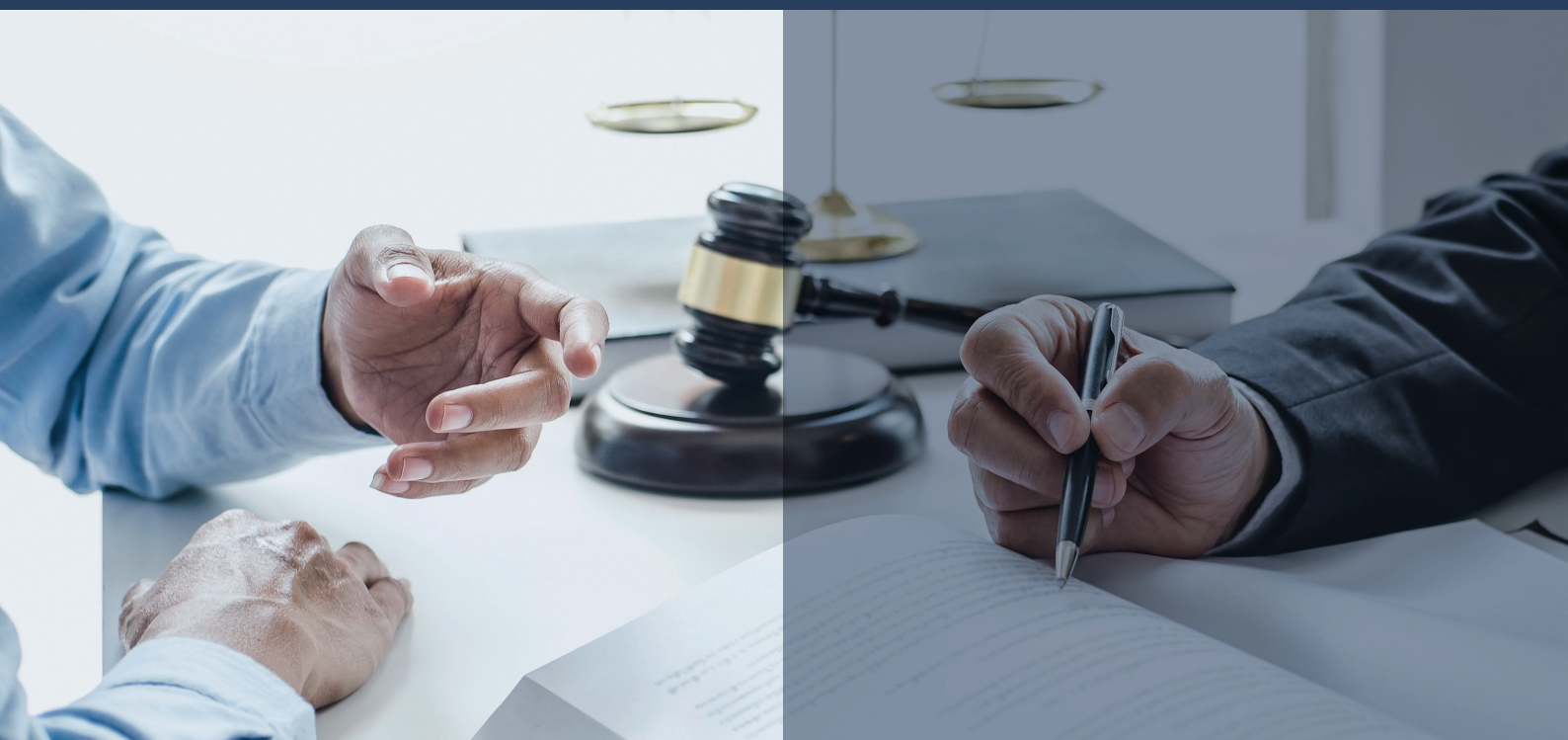

UPOREDNA ANALIZA NORMATIVNOG OKVIRA KOJI SE PRIMENJUJE NA SUDSKE SLUŽBENIKE I SLUŽBENIKE U TUŽILAŠTVU U ODABRANIM DRŽAVAMA ČLANICAMA SAVETA EVROPE

Identifikovanje efikasnih praksi upravljanja
ljudskim resursima u sudovima i tužilaštvima

Sufinansira
Evropska unija

EVROPSKA UNIJA

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Sufinansira i sprovodi
Savet Evrope

UPOREDNA ANALIZA NORMATIVNOG OKVIRA KOJI SE PRIMENJUJE NA SUDSKE SLUŽBENIKE I SLUŽBENIKE U TUŽILAŠTVU U ODABRANIM DRŽAVAMA ČLANICAMA SAVETA EVROPE

Identifikovanje efikasnih praksi
upravljanja ljudskim resursima u
sudovima i tužilaštvima

Ivan Crnčec
Konsultant Saveta Evrope

Mart 2023. godine

Uporedna analiza normativnog
okvira koji se primenjuje na sudske
službenike i službenike u tužilaštvu
u odabranim državama članicama
Saveta Evrope – *Identifikovanje
efikasnih praksi upravljanja ljudskim
resursima u sudovima i tužilaštvima*

Ivan Crnčec
Konsultant Saveta Evrope

Ova publikacija je pripremljena uz
finansijsku podršku Evropske unije
i Saveta Evrope. Sadržaj je isključiva
odgovornost autora i ni u kom
slučaju ne predstavlja zvanične
stavove Evropske unije ni Saveta
Evrope.

Dozvoljena je reprodukcija izvoda
(do 500 reči), osim za komercijalne
svrhe, pod uslovom da je očuvan
integritet teksta, da se izvod ne
koristi izvan konteksta, da ne daje
nepotpune informacije niti na
neki drugi način dovodi čitaoca
na pogrešne zaključke o njegovoj
prirodi, obimu ili sadržaju teksta.
Izvor teksta je uvek obavezno
navesti na sledeći način
"© Savet Evrope, 2023". Sve druge
zahteve za reprodukciju/prevod
dela i celog teksta, treba uputiti na
Direktorat za komunikacije, Savet
Evrope (F-67075 Strasbourg Cedex ili
na publishing@coe.int).

Svu ostalu korespondenciju koja
se odnosi na ovu publikaciju treba
uputiti na adresu: Council of Europe
Department for the Implementation
of Human Rights, Justice and Legal
Co-operation Standards
F-67075 Strasbourg Cedex
www.coe.int

Dizajn:
DNA Communications

Fotografije:
XXXX XXXXXXXXX

©Savet Evrope, mart 2023.
Sva prava zadržana.
Licencirano Evropskoj uniji
pod uslovima.

Sadržaj

UVOD	4
Razvoj modernog i efikasnog sistema upravljanja ljudskim resursima u Srbiji	4
Primenjena metodologija i obrađena pitanja	5
OPŠTE NAPOMENE O SUDSKIM SLUŽBENICIMA I SLUŽBENICIMA U TUŽILAŠTVU U DRŽAVAMA ČLANICAMA SAVETA EVROPE	6
SUDSKI SLUŽBENICI I SLUŽBENICI U TUŽILAŠTVU U ODABRANIM ZEMLJAMA	8
NEMAČKA	8
Situacija	8
Rechtspfleger	9
Službenici sudskog registra	10
Sudski izvršitelji	10
Ostali službenici u tužilaštvu	10
HRVATSKA	11
Situacija	11
Sudski savetnici/Rechtspflegeri	12
Ostali sudski službenici	13
Tužilački savetnici	14
Ostali službenici u tužilaštvu	14
FRANCUSKA	16
Situacija	16
Sudski činovnici	16
Pravni pomoćnici	18
Specijalni pomoćnici	18
AUSTRIJA	19
Situacija	19
Rechtspfleger	19
Ostali sudski službenici i službenici u tužilaštvu	20
PORTUGALIJA	21
Situacija	21
Sudski činovnici/upravnici registara	21
Sudski zvaničnici	22
ESTONIJA	23
Situacija	23
Sudijski pomoćnik/Rechtspfleger	23
Činovnici u pravosuđu	24
Ostali sudski službenici i službenici u tužilaštvu	24
ZAKLJUČAK	25

Razvoj modernog i efikasnog sistema upravljanja ljudskim resursima u Srbiji

Strategiju za ljudske resurse (u daljem tekstu: HR) u pravosuđu za period 2022–2026 (u daljem tekstu: Strategija) i prateći Akcioni plan (u daljem tekstu: AP) Vlada Republike Srbije usvojila je 29. decembra 2021. godine i objavila u Službenom glasniku br. 133/2021 od 31. decembra 2021. godine.

Među brojnim različitim kadrovskim pitanjima kojima se Strategija i AP bave, jedna od važnih tema je status i položaj sudijskih i tužilačkih pomoćnika, kao i drugih sudskih službenika i službenika u tužilaštvu.

Neadekvatan status i položaj sudijskih i tužilačkih pomoćnika istaknut je kao jedan od ključnih problema koji je podstakao donošenje Strategije. Strategija se fokusira na jedan opšti cilj „Uspostavljanje i održivi razvoj transparentnog, modernog i efikasnog sistema upravljanja ljudskim resursima u pravosuđu, u cilju jačanja vladavine prava i pravne sigurnosti građana”. Taj cilj se dalje razrađuje kroz tri specifična cilja.

Specifični cilj 1 jeste „Uspostavljanje otvorenog, objektivnog i transparentnog sistema upravljanja ljudskim resursima u pravosuđu”. Njegova implementacija je predviđena definisanjem nekoliko konkretnih mera u AP:

- ▶ 1.1 Analiza nedostataka postojećeg zakonskog okvira za izbor, kompetencije, premeštaj i unapređenje rada sudskih službenika i službenika u tužilaštvu, u cilju razvoja modernog i efikasnog sistema upravljanja ljudskim resursima
- ▶ 1.2 Priprema i usvajanje zakonskog okvira za uspostavljanje i održivi razvoj sistema upravljanja ljudskim resursima
- ▶ 1.3 Analiza efekata implementacije naprednog zakonskog okvira za uspostavljanje i održivi razvoj sistema upravljanja ljudskim resursima

Aktivnosti na realizaciji mere 1.2 obuhvataju 1.2.1 „Analizu pravosudno-organizacionog i drugog zakonodavstva i njegovih izmena i dopuna u skladu sa analizom nedostataka iz mere 1.1”, kao i 1.2.2 „Aktuelne izmene i dopune navedenog zakonodavstva u vezi sa radno-pravnim statusom službenika u pravosuđu”. Aktivnosti koje su predviđene i za sprovođenje mere 1.2 jesu 1.2.3 „Donošenje posebnog zakona/izmena i dopuna važećih zakona kojima se uređuju radno-pravni položaj, činovi, nadležnosti, stručne i druge kvalifikacije, razvoj karijere, materijalno stanje i druga pitanja koja se tiču sudskih službenika i službenika u tužilaštvu, kao i službenika VSS i VST”, 1.2.4 „Usvajanje podzakonskih akata kojima se sprovode novi/izmenjeni i dopunjeni zakoni iz aktivnosti 1.2.2 i 1.2.3 i donošenje etičkih kodeksa za sudske službenike i službenike u tužilaštvu, kao i za osoblje VSS i VST” i 1.2.5 „Usvajanje sistematizacije i kataloga radnih mesta i činova u pravosuđu, sa jasnim ciljevima i zadacima, u skladu sa naprednim pravnim okvirom”.

Specifični cilj 2 Strategije jeste „Uspostavljanje veze između transparentnog i efikasnog sistema upravljanja, evaluacije, razvoja karijere i stručnog usavršavanja sudskih službenika i službenika u tužilaštvu”.

Mere za ostvarivanje specifičnog cilja 2 jesu:

- ▶ 2.1 Ispitivanje efikasnosti postojećeg postupka za ocenjivanje sudijskih pomoćnika
- ▶ 2.2 Ispitivanje efikasnosti postojećeg postupka za ocenjivanje tužilačkih pomoćnika
- ▶ 2.3 Ispitivanje efikasnosti postojećeg postupka za ocenu drugih sudskih službenika i službenika u tužilaštvu
- ▶ 2.4 Analiza efekata primene naprednog postupka planiranja i razvoja karijere, kao i sistema stručnog usavršavanja sudskih službenika i službenika u tužilaštvu¹

¹ Za više pojedinosti o konkretnim merama i aktivnostima Strategije i AP videti Strategiju ljudskih resursa u pravosuđu za period 2022–2026. i prateći Akcioni plan, Službeni glasnik br. 133/2021

Primenjena metodologija i obrađena pitanja

Prvi deo ove analize sadrži neke opšte napomene o značaju službenika u pravosuđu i njihovim zajedničkim pitanjima u državama članicama SE. Uzimajući u obzir različite kriterijume (kao što su: veličina zemlje, glavne karakteristike pravnog sistema itd.) izabrane su sledeće države članice SE i pregled njihovih sistema sledi u drugom delu analize: Nemačka, Hrvatska, Francuska, Austrija, Portugalija i Estonija.

■ Razrađeni su svi važni aspekti, kao što su glavne kategorije kako sudskih službenika, tako i službenika u tužilaštvu, njihove glavne kompetencije, uslovi potrebni za njihovo zapošljavanje (zahtevi za posao) i relevantna pravna osnova (da li su obuhvaćeni posebnim zakonom ili različitim zakonima odnosno podzakonskim aktima). Tamo gde je primenljivo, pokrivena su i druga pitanja, kao što su obuke, unapređenje ili plate.

■ Fokus analize stavljen je na Rechtspflegere (Viši pravosudni službenik, nezavisni organ u okviru sudova i tužilaštva) (u Nemačkoj i Austriji), sudske/tužilačke savetnike u Hrvatskoj i sudijske pomoćnike u Estoniji (smatra se da obe kategorije obavljaju nadležnosti Rechtspflegera), kao glavnu i najspecifičniju kategoriju sudskih službenika odnosno službenika u tužilaštvu. Ostale kategorije osoblja detaljnije su razrađene i čitaoci su upućeni gde da pronađu više informacija o drugim sudskim službenicima i službenicima u tužilaštvu.

■ U zemljama koje nemaju poziciju Rechtspflegera više detalja je posvećeno sudskim službenicima odnosno službenicima u tužilaštvu koji pomažu sudijama/tužiocima u njihovom radu, poput upravnika registara (*greffier* u Francuskoj i *conservadore* u Portugaliji).

■ Takođe, za svaku od šest odabranih država članica SE, podaci o ukupnom broju sudskih službenika i službenika u tužilaštvu, njihovom broju po kategorijama sudskih službenika, kao i njihovom broju na 100 000 stanovnika i njihovom odnosu prema broju sudija i tužilaca, prikupljeni su iz dinamičke baze podataka evropskih pravosudnih sistema, koju je kreirala Evropska komisija za efikasnost pravosuđa (u daljem tekstu: CEPEJ)².

■ U cilju omogućavanja nadležnim institucijama da sprovedu Strategiju i prate njeno sprovođenje (Ministarstvo pravde, Visoki savet sudstva, Visoki savet tužilaštva, Vrhovni sud, Vrhovno javno tužilaštvo, sudovi, državna tužilaštva, Ministarstvo finansija i Pravosudna akademija) radi boljeg obavljanja svih navedenih aktivnosti i sprovođenja mera iz AP, Ministarstvo pravde je zatražilo izradu Uporedne analize normativnog okvira koji se primenjuje na sudske službenike i službenike u tužilaštvu u odabranim državama članicama Saveta Evrope (u daljem tekstu: SE) kako bi se identifikovale efikasne prakse upravljanja ljudskim resursima. Izradu ove analize podržao je projekat SE „Podrška sprovođenju reforme pravosuđa”.

² CEPEJ-STAT, Dinamička baza podataka evropskih pravosudnih sistema, www.coe.int/en/web/cepej/cepej-stat

Opšte napomene o sudskim službenicima i službenicima u tužilaštvu u državama članicama Saveta Evrope

Teško je naći zajednički imenitelj za tako sveobuhvatnu temu kao što je tema službenika u pravosuđu. Obuhvata ne samo sudske službenike, već i službenike u tužilaštvu i kreće se od osoba koje pružaju suštinsku stručnu podršku sudijama odnosno tužiocima do administrativnog osoblja i na kraju pružalaca tehničke podrške. Teško je napraviti jedinstvenu listu različitih kategorija koje spadaju u glavnu kategoriju službenika u pravosuđu jer se titule/nazivi različitih kategorija službenika u pravosuđu, a još više njihove uloge i odgovornosti, toliko razlikuju od zemlje do zemlje da često ne mogu ni da se uporede.

■ CEPEJ je u svom dvogodišnjem izveštaju o efikasnosti pravosudnih sistema država članica SE pokušala da napravi listu glavnih nesudijskih (kako ih oni zovu) kategorija osoblja: „Pravi se razlika između četiri vrste nesudijskog osoblja. Posebna kategorija nesudijskog osoblja jeste 'Rechtspfleger', inspirisana nemačkim sistemom. Drugu kategoriju čine službenici koji imaju zadatak da neposredno pomažu sudijama. Treća kategorija se odnosi na službenike zadužene za različite administrativne poslove, kao i za upravljanje sudom. Poslednja kategorija se odnosi na tehničke službenike pri sudovima.”³ Izveštaj CEPEJ-a sadrži i petu kategoriju, „druge vrste nesudijskog osoblja, uključujući sve službenike koji možda nisu svrstani u četiri gorenavedene kategorije”⁴.

■ Izveštaj CEPEJ-a na temu „Evropski pravosudni sistemi – izdanje 2014 (podaci iz 2012): efikasnost i kvalitet pravosuđa” sadrži veoma interesantnu tabelu (iako staru preko 10 godina, dakle definitivno malo zastarelu) koja pokazuje procenete gorenavedenih kategorija nesudijskog osoblja. Srednji/prosečni procenti među svim državama članicama SE bili su sledeći: 10,39% Rechtspflegeri, 53,08% nesudijsko osoblje čiji je zadatak da pomaže sudiji, kao što su upravnici registra, 21,83% osoblje zaduženo za administrativne poslove i upravljanje sudovima, 6,96% tehničko osoblje i 8,18% ostalo nesudijsko osoblje⁵.

■ Za potrebe ove analize, sličan koncept i metodologija su u najvećoj mogućoj meri primenjeni i u odnosu na službenike u tužilaštvu, uzimajući u obzir specifičnosti tužilačke profesije i razlike između pravosudnih sistema. Takođe je vredno pomenuti da su u poslednjem izveštaju CEPEJ-a „15 država članica i jedna država posmatrač uspostavile Rechtspfleger (ili slična tela) sa sudskim ili kvazisudskim zadacima koji imaju autonomnu nadležnost i na čije odluke se može uložiti žalba”⁶.

■ Na početku ove analize važno je naglasiti da tzv. Rechtspflegeri svakako imaju jedinstvenu poziciju među sudskim službenicima i službenicima u tužilaštvu i pružaju najvredniju stručnu podršku nosiocima pravosudnih funkcija (iako, kao što se vidi gore, ne učestvuju sa značajnim procentom u ukupnom broju sudskih službenika).

³ Izveštaj CEPEJ-a na temu „Evropski pravosudni sistemi – izdanje 2014 (podaci iz 2012): Efikasnost i kvalitet pravosuđa, Pregled, Evropska komisija za efikasnost pravosuđa (CEPEJ), str. 20.

⁴ Evropski pravosudni sistemi – izdanje 2014 (podaci iz 2012): efikasnost i kvalitet pravosuđa, str. 174.

⁵ Ibid, str. 180.

⁶ Evropski pravosudni sistemi, CEPEJ evaluacioni izveštaj, ciklus evaluacije 2022, 1. deo, str. 57.

Stoga, da bismo imali jasniju sliku o trenutnoj situaciji u vezi sa njihovim odgovornostima, najnovija analiza koju je napravila Evropska unija Greffiera/Rechtspflegera/sudskih činovnika, a koja je u februaru 2023. godine saopštena SATURN-u (jedna od radnih grupa CEPEJ-a zadužena za upravljanje vremenom u pravosuđu), sadrži opšti pregled zadataka Rechtspflegera, i to:

- ▶ Pravna pomoć u sedam država članica (Austrija, Češka, Nemačka, Island, Grčka, Poljska, Španija),
- ▶ Porodična pitanja u osam država članica (Austrija, Češka, Nemačka, Mađarska, Island, Irska, Slovačka, Španija),
- ▶ Nalozi za plaćanje u devet država članica (Austrija, Bosna i Hercegovina, Češka, Estonija, Nemačka, Island, Poljska, Slovačka, Španija),
- ▶ Zemljišne knjige odnosno registar privrednih subjekata u 10 država članica (Austrija, Hrvatska, Češka, Estonija, Nemačka, Mađarska, Island, Poljska, Slovačka, Slovenija),
- ▶ Izvršenje parničnih predmeta u 10 država članica (Austrija, Bosna i Hercegovina, Češka, Nemačka, Mađarska, Island, Poljska, Slovačka, Slovenija, Španija),
- ▶ Izvršenje krivičnih predmeta u šest država članica (Nemačka, Mađarska, Island, Norveška, Slovačka, Španija)
- ▶ Vanparnični predmeti u 11 država članica (Austrija, Bosna i Hercegovina, Češka, Danska, Gruzija, Nemačka, Mađarska, Irska, Poljska, Slovačka, Španija),
- ▶ Ostali slučajevi koji nisu pomenuti u 10 država članica (Bosna i Hercegovina, Gruzija, Nemačka, Mađarska, Island, Irska, Poljska, Slovačka, Slovenija, Španija)⁷.

■ Evropska unija Greffiera/Rechtspflegera/sudskih službenika jeste snažan zagovornik prava Rechtspflegera i promoter ove profesije. Izradila je nekoliko veoma interesantnih dokumenata, kao što su „Bela knjiga za Rechtspflegere/greffiere za Evropu” i „Manifest za Rechtspflegere za Evropu”⁸.

⁷ Slični podaci, ali bez navođenja konkretnih država članica, sadržani su i u evropskim pravosudnim sistemima, CEPEJ evaluacioni izveštaj, 2022. Ciklus evaluacije, 1. deo, str. 57.

⁸ Za više pojedinosti pogledajte njihovu veb-stranicu www.eur-online.eu.

Sudski službenici i službenici u tužilaštvu u odabranim zemljama

NEMAČKA

Situacija

Nemačka je u ovaj dokument uvrštena kao zemlja uzor veoma sveobuhvatnog i detaljnog uređenja određene kategorije službenika u pravosuđu, koja bi se u Srbiji mogla koristiti u procesu izrade novih (ili izmene postojećih) zakona koji se bave pitanjem sudskih službenika i službenika u tužilaštvu.

■ Kao što je već pomenuto, Nemačka ima specifičnu kategoriju pravosudnih državnih službenika, koji se nazivaju „Rechtspflegeri” ili „viši službenici u pravosuđu”, koji obavljaju različite poslove pravosudne administracije u sudovima i u kancelarijama javnog tužilaštva. Njihove nadležnosti su uglavnom regulisane prenosom odluka i drugih zadataka koji su prvobitno dodeljeni sudiji.

■ Pored Rechtspflegera, tu su i drugi sudski službenici i službenici u tužilaštvu, poput istražnih službenika u saveznim državama (Länder), kao i službenika sudskih registara, koji postoje u svakom sudu i svakom javnom tužilaštvu, i sudski izvršitelji.

■ Status Rechtspflegera regulisan je Zakonom o Rechtspflegerima⁹, dok je status ostalih sudskih službenika i službenika u tužilaštvu regulisan Zakonom o osnivanju sudova¹⁰.

■ Godine 2020. bilo je ukupno 54.107 zaposlenih kao sudski službenici, od čega 8642 kao Rechtspfleger, 28.071 kao sudski službenici čiji je zadatak da pomažu sudiji kao što su upravnici registra, 6785 kao službenici zaduženi za administrativne poslove i upravljanje sudovima, 2220 kao tehničko osoblje i 8389 kao ostali sudski službenici.

■ Ukupan broj sudskih službenika na 100.000 stanovnika iznosio je 65,1, dok je medijana zemalja članica SE iznosila 56,1. Odnos sudskih službenika po sudiji bio je 2,6, dok je medijana Saveta Evrope iznosila 3,3.

■ Broj službenika u tužilaštvu bio je 12.204, što znači da je broj službenika u tužilaštvu na 100.000 stanovnika bio 14,7, dok je medijana zemalja članica SE iznosila 15,2. Odnos službenika u tužilaštvu po tužiocu bio je 1,9, dok je medijana Saveta Evrope bila 1,3¹¹.

⁹ Zakon o Rechtspflegerima (Rechtspflegergesetz), koji je prvi put objavljen u Saveznom službenom glasniku (Bundesgesetzblatt) br. BGBl. I S. 675 16. decembra 1963. godine Najnovije izmene i dopune objavljene su u Saveznom službenom glasniku br. BGBl. I S. 174 od 9. februara 2021. godine

¹⁰ Zakon o osnivanju sudova (Gerichtsverfassungsgesetz), koji je prvi put objavljen u Saveznom glasniku br. BGBl. I S. 1077 od 9. maja 1975. godine Najnovije izmene i dopune su objavljene u Saveznom službenom glasniku br. BGBl. I S. 2606 od 19. decembra 2022. godine

¹¹ CEPEJ-STAT, Dinamička baza podataka evropskih pravosudnih sistema, www.coe.int/en/web/cepej/cepej-stat

Rechtspfleger

Termin „Rechtspfleger“ se u ovom dokumentu koristi umesto „Viši službenik u pravosuđu“ pošto je međunarodno priznat i koristi se u nekoliko međunarodnih dokumenata¹² i da ih lako razlikuje od ostalih sudskih službenika i službenika u tužilaštvu.

■ Baš kao i sudije, Rechtspflegeri ne zavise od uputstava nadređenog prilikom donošenja svojih odluka i obavezuju ih isključivo zakon i red („objektivna nezavisnost“). Izuzetak od ovoga je rad na izvršenju kazni u javnom tužilaštvu. Za razliku od sudija, Rechtspflegeri nisu „lično“ nezavisni. Na primer, premeštaj u drugi sud je moguć bez saglasnosti Rechtspflegera ako su ispunjeni uslovi za državnu službu.

Kompetencije

■ U skladu sa Zakonom o Rechtspflegerima, Rechtspfleger dobija sledeće poslove¹³:

1. sve poslove Mesnog suda koje treba da obavlja sudija u vezi sa porodičnim pitanjima i pitanjima vanparnične nadležnosti; predmeti u vezi sa kreditima za zakupce; predmeti iz matične knjige bračnih zajednica; predmeti koji se tiču službene evidencije, uključujući prihvatanje izjave; slučajevi nestalih lica; zemljišnoknjižni predmeti, poslovi registra brodova i predmeti registra brodova u izgradnji, kao i predmeti registra založnih prava u vazduhoplovstvu; postupak u skladu sa Zakonom o prinudnoj prodaji i zapleni; postupak raspodele prihoda od javne aukcije; predmeti koji se odnose na roditelje i decu i predmeti usvojenja, kao i odgovarajući predmeti životnog partnerstva; predmeti starateljstva; predmeti nasleđivanja i deobe; predmeti koji se odnose na registar privrednih društava, registar zadruga i registar ortačkih društava, kao i vođenje postupka u skladu sa zakonom o privrednim društvima; postupak u skladu sa Zakonom o stečaju; postupak u skladu sa Zakonom o pomorskoj distribuciji;

2. sledeće pojedinačno navedene zadatke:

- ▶ a) u postupcima u skladu sa Zakonom o parničnom postupku,
- ▶ b) u deklaratornom postupku,
- ▶ c) suda u krivičnom postupku i postupku za regulatorne novčane kazne,
- ▶ d) u postupku pred sudom za patente,
- ▶ e) u oblasti evidentiranja deklaracija,
- ▶ f) u oblasti pravne savetodavne pomoći,
- ▶ g) u oblasti porodičnih predmeta,
- ▶ h) u postupcima o pravnoj pomoći u skladu sa Zakonom o postupku u porodičnim pitanjima i pitanjima vanparnične nadležnosti,
- ▶ i) u međunarodnom pravnom prometu,
- ▶ j) krivičnog tužilaštva u krivičnim postupcima i izvršenja u krivičnim predmetima i predmetima regulatornih novčanih kazni, kao i o merama održavanja javnog reda i sredstvima prinude.

■ U Zakonu o Rechtspflegerima postoji poseban odeljak koji propisuje sudijske poslove koje viši službenici u pravosuđu ne mogu da obavljaju, a koje isključivo obavljaju sudije: „Zadaci rezervisani za sudiju u porodičnim predmetima i u oblasti vanparnične nadležnosti, kao i u stečajnim postupcima i postupcima po pomorskom pravu za raspodelu prihoda od javne aukcije¹⁴.“

¹² Npr., Pojmovnik CEPEJ-a definiše Rechtspflegera kao „nezavisnog službenika u pravosuđu, koji obavlja poslove određene zakonom, koji nije sudijski pomoćnik, već radi u okviru suda i može obavljati pravne poslove u različitim oblastima, npr. porodično pravo i zakon o starateljstvu, zakon o nasleđivanju i zakon o zemljišnim knjigama i privrednim registrima; u nekim državama takođe može imati nadležnost da samostalno donosi sudske odluke, kao što su davanje državljanstva, nalozi za plaćanje, izvršenje sudskih odluka, aukcije nepokretne robe, krivični predmeti i izvršenje presuda u predmetima krivičnog gonjenja, izricanje smanjenih kazni radom u javnom interesu, krivično gonjenje u okružnim sudovima, odluke koje se tiču pravne pomoći itd.; u nekim državama može takođe biti nadležan za obavljanje administrativno-sudskih poslova“. Takođe u „Manifestu za Rechtspflegera za Evropu“, Evropska unija Greffiera/Rechtspflegera/sudskih službenika stoji: „Rechtspflegeri su nezavisni organ pravosuđa. U oblastima odgovornosti koje su im zakonom dodeljene, oni donose odluke na koje se može uložiti žalba isključivo putem suda. Pri tome su potčinjeni samo zakonu i svojoj savesti. Položaj službenika u pravosuđu garantovan je Ustavom ili posebnim zakonom ustavne prirode. Rechtspfleger može obavljati i druge poslove koji se odnose na sprovođenje pravde i sudsku upravu, pod uslovom da zahtevaju kvalifikaciju Rechtspflegera“.

¹³ Za detaljan opis dodeljenih zadataka, pogledajte odeljak 3 Zakona o Rechtspflegerima.

¹⁴ Za detaljan opis sudijskih zadataka koje Rechtspfleger ne može da obavlja, videti Odeljak 2, član 14-19b Zakona o Rechtspflegerima.

Zahtevi u vezi sa poslom

Državnom službeniku pravosudne službe koji je odslužio pripremnu službu od tri godine i koji je položio ispit za Rechtspflegera mogu se poveriti poslovi Rechtspflegera. Zapošljavanje za pripremnu službu vrši organ za zapošljavanje, u većini nemačkih država to su viši regionalni sudovi.

■ Rechtspfleger završava približno trogodišnje dualne studije na državnom univerzitetu primenjenih nauka sa praksom u sudovima i javnim tužilaštvima.

■ Pripremna služba se sastoji od specijalističkih studija u trajanju od najmanje osamnaest meseci i perioda stručne praktične obuke. Period stručne praktične obuke obuhvata obuku u ključnim oblastima koje obuhvataju zadatke Rechtspflegera; praktična obuka ne može trajati kraće od jedne godine.

■ Kurs se završava polaganjem pravosudnog ispita. Polaganje ovog ispita jeste preduslov za prijem u radni odnos kao državnog službenika i za sticanje akademskog stepena „Diplom-Rechtspfleger/in“. Ispit se sastoji od šest do deset petočasnih ispita.

■ Pripravnici mogu biti raspoređeni da obavljaju zadatke Rechtspflegera na privremenoj osnovi.

■ Moguće je i unapređenje Rechtspflegera u višu službu. Na primer, u Bavarskoj, kada je reforma zakona o službi stupila na snagu 2011. godine, karijerni putevi su ukinuti i nazivi poslova promenjeni: Na karijernom putu koji se sada naziva „treći nivo kvalifikacije“, počinje se kao pravosudni inspektor, oni koji napreduju do „četvrtog stepena kvalifikacije“ postaju savetnici u pravosuđu, viši savetnici u pravosuđu, direktori u pravosuđu itd.

Plate

Službeno zvanje Rechtspflegera kada stupa na dužnost jeste pravosudni inspektor (platni razred A 9). Mesečna bruto plata je između 3500 i 3900 evra, dok je početna bruto plata sudije 4410 evra¹⁵. Takođe, vredno napomenuti da, prema podacima CEPEJ-a, nemačke sudije na početku karijere imaju najniže prosečne plate među zemljama članicama SE, kada se uporede sa nacionalnim prosečnim bruto zaradama.

15 CEPEJ-STAT, Dinamička baza podataka evropskih pravosudnih sistema, www.coe.int/en/web/cepej/cepej-stat

One su na nivou republičke bruto plate, dok je npr. u Srbiji prosečna bruto plata sudije na početku karijere 1,9 puta veća od prosečne bruto zarade u zemlji¹⁶.

Službenici sudskog registra

Službenici sudskog registra sa neophodnim brojem pisara angažuju se u svakom sudu i u svakom javnom tužilaštvu. Poslovi činovnika sudskog registra mogu se poveriti licu koje je završilo dvogodišnju pripremnu obuku i položilo ispit za međusudsku službu ili za srednju službu iz oblasti radne nadležnosti. Šest meseci pripreme obuke treba da se sastoji od specijalizovane nastave¹⁷.

Sudski izvršitelji

Status i dužnosti zvaničnika kojima je povereno dostavljanje, pozivanje i izvršenje (sudski izvršitelji) utvrđuje savezni ministar pravde i zaštite potrošača u Saveznom sudu, a u regionalnim sudovima Odeljenje za pravosuđe Länder¹⁸.

Ostali službenici u tužilaštvu

Istražni službenici u javnom tužilaštvu dužni su u ovom svojstvu da poštuju naloge javnog tužilaštva svog okruga i naloge nadređenih službenika. Länder vlade ovlašćene su da izdaju zakonske instrumente kojima se određuju grupe državnih službenika i plaćenih zaposlenih koji podležu ovoj odredbi. Plaćeni zaposleni moraju biti nameštenici u javnim službama, moraju imati navršenu 21 godinu i moraju biti zaposleni u određenim grupama državnih službenika ili plaćenih zaposlenih najmanje dve godine. Länder vlade mogu izdati zakonske instrumente kojima se ovo ovlašćenje prenosi na Länder odeljenja za pravosuđe¹⁹.

16 Evropski pravosudni sistemi, CEPEJ evaluacioni izveštaj, ciklus evaluacije 2022, 1. deo, str. 80

17 Za više informacija o službenicima sudskog registra pogledajte poglavlje XI, odeljak 153 Zakona o osnivanju sudova.

18 Za više informacija o sudskim izvršiteljima pogledajte poglavlje XII, odeljak 154 i 155 Zakona o osnivanju sudova.

19 Pogledajte poglavlje X, član 152 Zakona o osnivanju sudova.

HRVATSKA

Situacija

Hrvatska je izabrana da bude obuhvaćena ovom analizom zbog slične pravne pozadine i uporedivog statusa sudskih službenika i službenika u tužilaštvu u Hrvatskoj i Srbiji. U Hrvatskoj se pitanje sudskih službenika i službenika u tužilaštvu reguliše različitim zakonima i podzakonskim aktima. Na početku valja napomenuti da su sudski savetnici čak i ustavna kategorija (čl. 118 stav 2 Ustava Republike Hrvatske²⁰: U suđenju učestvuju sudije porotnici i sudski savetnici, u skladu sa zakonom).

■ Sudski službenici su obuhvaćeni Zakonom o sudovima²¹, a službenici u tužilaštvu obuhvaćeni su Zakonom o državnom tužilaštvu²². Nakon ovih zakona usvojena je i podzakonska Uredba o sudskim državnim službenicima i nameštenicima²³. Primenjuje se i na službenike u tužilaštvu.

■ Sva ostala pitanja koja se tiču njihovog statusa koja nisu regulisana navedenim zakonskim okvirom obuhvaćena su „krovnim” Zakonom o državnim službenicima²⁴. Iako je članom 2 navedenog zakona propisano da se njegove odredbe primenjuju i na državne službenike, između ostalih, u pravosudnim institucijama, u praksi se primenjuju samo sporedno, ako drugim specijalizovanim zakonima nije drugačije propisano.

■ U 2020. godini bilo je ukupno 5886 službenika zaposlenih kao sudski službenici, od čega 553 kao Rechtspfleger, 4147 kao sudski službenici čiji je zadatak da pomažu sudiji, kao što su upravnici registra, 537 kao službenici zaduženi za administrativne poslove i upravljanje sudovima i 649 kao tehničko osoblje.

■ Ukupan broj sudskih službenika na 100.000 stanovnika iznosio je 145,8, dok je medijana zemalja članica SE iznosila 56,1. Odnos sudskih službenika po sudiji bio je 3,6, dok je medijana Saveta Evrope bila 3,3. Iako je broj sudskih službenika na 100.000 stanovnika veoma visok u poređenju sa medijanom Saveta Evrope, njihov odnos po sudiji nije tako visok jer je Hrvatska na vrhu po broju sudija među državama članicama SE.

■ Broj službenika u tužilaštvu bio je 1058, što znači da je broj službenika u tužilaštvu na 100.000 stanovnika bio 26,2, dok je medijana zemalja članica SE iznosila 15,2. Odnos službenika u tužilaštvu po tužiocu bio je 1,7, dok je medijana Saveta Evrope bila 1,3²⁵.

■ Sudske službenike u Hrvatskoj čine sudski državni službenici (sudski savetnici, upravnici sudova, stručni saradnici, administrativni službenici) i nameštenici (tehničko osoblje). Ista podela postoji i u javnom tužilaštvu.

20 Ustav Republike Hrvatske (Ustav Republike Hrvatske), Narodne novine br. 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14

21 Zakon o sudovima, Narodne novine br. 28/13, 33/15, 82/15, 82/16, 67/18, 126/19, 130/20, 21/22, 60/22, 16/23

22 Zakon o državnom odvjetništvu, Sl. br. 67/18, 21/22

23 Pravilnik o sudskim službenicima i nameštenicima, Narodne novine br. 55/01, 156/04, 150/05, 28/13

24 Zakon o državnim službenicima, Narodne novine br. 92/05, 140/05, 142/06, 77/07, 107/07, 27/08, 34/11, 49/11, 150/11, 34/12, 49/12, 37/13, 38/13, 01/15, 138/15, 61/17, 70/19, 98/19, 141/22

25 CEPEJ-STAT, Dinamička baza podataka evropskih pravosudnih sistema, www.coe.int/en/web/cepej/cepej-stat

Sudski savetnici/Rechtspflegeri

Zakon o sudovima detaljno propisuje različite činove sudskih savetnika i opis njihovih poslova. Oni pružaju najvažniju i najdragoceniju stručnu podršku sudijama i sledeći logičan korak u njihovoj karijeri jeste da postanu sudije. Zakon pravi razliku između sudskih savetnika, viših sudskih savetnika i viših sudskih savetnika – specijalista.

Kompetencije

Sudski savetnici, viši sudski savetnici i viši sudski savetnici – specijalisti učestvuju u suđenjima i mogu samostalno da vode određene sudske postupke, ocenjuju dokaze i utvrđuju činjenice. Oni mogu da izrađuju predloge odluka koje moraju da potvrde sudije. Njihov portfolio obuhvata:

- ▶ parnične i upravne postupke u kojima vrednost predmeta spora ne prelazi 13.500 evra;
- ▶ privredne postupke u kojima vrednost predmeta spora ne prelazi 67.000 evra;
- ▶ radne postupke koji proizilaze iz kolektivnih ugovora;
- ▶ postupke izvršenja;
- ▶ ostavinske postupke,
- ▶ zemljišnoknjižne postupke;
- ▶ prekršajne postupke;
- ▶ vanparnične postupke;
- ▶ postupke upisa u registre i skraćene likvidacione postupke.

■ Oni mogu odlučivati i o troškovima postupka. U drugom stepenu, kao i u postupku po vanrednim pravnim lekovima, mogu izvestiti o stanju spisa i pripremiti predloge odluka.

Zahtevi u vezi sa poslom

Sudski savetnici mogu biti advokati sa položenim pravosudnim ispitom, dok viši sudski savetnici (i sudski savetnici u Vrhovnom sudu) pored ovih kvalifikacija moraju imati i 2 godine radnog iskustva u pravosuđu nakon položenog pravosudnog ispita ili 5 godina na drugim pravnim poslovima nakon polaganja pravosudnog ispita. Viši stručni savetnici – specijalisti (i viši sudski savetnici u Vrhovnom sudu) mogu biti advokati sa položenim pravosudnim ispitom i 4 godine radnog iskustva u pravosuđu nakon položenog pravosudnog ispita ili 8 godina na drugim pravnim poslovima nakon položenog pravosudnog ispita. Da bi postao viši sudski savetnik – specijalista u Vrhovnom sudu, advokat sa položenim pravosudnim ispitom mora imati i 6 godina radnog iskustva u pravosuđu nakon položenog pravosudnog ispita ili 10 godina na drugim pravnim poslovima nakon polaganja pravosudnog ispita²⁶.

Plate

Koeficijenti za obračun plata sudskih savetnika utvrđeni su posebnim podzakonskim aktom, Pravilnikom o nazivima radnih mesta i koeficijentima složenosti poslova u državnoj upravi²⁷. Plate se određuju množenjem koeficijenta sa osnovicom koja je ista za sve državne službenike – oko 890 evra. Koeficijent višeg sudskog savetnika – specijaliste koji radi u Vrhovnom sudu jeste 3,500, kod viših sudova koeficijent je 2,666, a kod prvostepenih sudova 2,252. Viši sudski savetnik u Vrhovnom sudu ima koeficijent 2,910, u višim sudovima 2,182 i u prvostepenim sudovima 1,843. Koeficijenti sudskog savetnika jesu 2,425 (u Vrhovnom sudu), 1,940 (u višim sudovima) i 1,552 (u prvostepenim sudovima).

■ Mesečna bruto plata sudskog savetnika u prvostepenom sudu jeste oko 1400 evra (neto 900 evra), dok je mesečna bruto plata prvostepenog sudije na početku karijere 2320 evra (neto 1480 evra)²⁸. Sudije u Hrvatskoj na početku karijere imaju 1,9 puta veće prosečne bruto plate od prosečne bruto plate u zemlji, kao i u Srbiji²⁹.

²⁶ Za više informacija o sudskim savetnicima pogledajte Zakon o sudovima, članovi 109 i 110.

²⁷ Uredba o nazivima radnih mesta i koeficijentima složenosti poslova u državnoj službi, Narodne novine br. 37/01, 38/01, 71/01, 89/01, 112/01, 7/02, 17/03, 197/03, 21/04, 25/04, 66/05, 92/05, 131/05, 140/05, 81/06, 11/07, 47/07, 109/07, 58/08, 32/09, 140/09, 21/10, 38/10, 77/10, 113/10, 22/11, 142/11, 31/12, 49/12, 60/12, 65/12, 78/12, 82/12, 100/12, 124/12, 140/12, 16/13, 25/13, 52/13, 96/13, 126/13, 2/14, 94/14, 140/14, 151/14, 76/15, 100/15, 71/18, 15/19, 73/19, 63/21, 13/22, 139/22

²⁸ CEPEJ-STAT, Dinamička baza podataka evropskih pravosudnih sistema, www.coe.int/en/web/cepej/cepej-stat

²⁹ Evropski pravosudni sistemi, CEPEJ evaluacioni izveštaj, ciklus evaluacije 2022, 1. deo, str. 80

Ostali sudski službenici

Zakonom o sudovima je propisano da sudska uprava predviđa, između ostalog, i stručne poslove u vezi sa vršenjem dužnosti i obaveza sudija, državnih službenika i nameštenika u sudu, kao i za obavljanje stručnog usavršavanja sudija, sudskih savetnika, sudskih pripravnika i ostalih državnih službenika i nameštenika u sudu.

■ Kao posebna radna mesta u sudovima, u Zakonu o sudovima posebno su istaknuti upravitelji sudova (za prvostepene sudove sa više od 15 sudija i sve više sudove)³⁰ i portparoli. Portparoli mogu biti sudije, sudski savetnici ili drugi službenici suda.

■ Ministarstvo pravde vodi evidenciju (kadrovske dosijee) sudija, sudskih savetnika, sudskih pripravnika i drugih službenika u sudu.

■ Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji suda donosi predsednik suda, uz prethodnu saglasnost ministra pravde, i njime se utvrđuju radna mesta državnih službenika i nameštenika u sudu, potreban broj službenika po svakom radnom mestu, uslovi, zadaci za svako radno mesto, opis poslova za svako radno mesto i druga pitanja od značaja za organizaciju i metodologiju rada određenog suda³¹.

Sudski državni službenici i nameštenici

U zakonu o sudovima postoje posebne odredbe koje se odnose na državne službenike i nameštenike koji rade u sudovima. Njihova osnovna razlika, kao što je propisano Zakonom o državnim službenicima, jeste da su državni službenici lica koja po redovnom zanimanju obavljaju poslove iz nadležnosti određenog državnog organa u kome su zaposleni (npr. stručni saradnici, administrativni pomoćnici, daktilografi i sl.), dok nameštenici obavljaju pomoćne i tehničke poslove (npr. vozači, tehničari itd.).

■ Broj državnih službenika i nameštenika utvrđuje ministar pravde i oni se mogu zaposliti samo uz saglasnost ministra.

■ Sve odredbe o zapošljavanju državnih službenika i nameštenika u sudu, o sudskim pripravicima, o postupku i programu polaganja državnog ispita, o platama i drugim pravima, dužnostima i odgovornostima iz radnog odnosa, kao i odgovornosti za povrede službene dužnosti propisane su propisima o državnim službenicima i nameštenicima i opštim odredbama zakona o radu.

■ Državni službenik je dužan da položi poseban stručni ispit za zaposlene u pravosudnim organima, predviđen za njegovo radno mesto, najkasnije 6 meseci od položenog opšteg državnog ispita.

■ Zakonom o sudovima predviđeno je da ministar pravde donese podzakonski akt kojim će se propisati potreban nivo i vrsta stručne sprema, kao i druge ključne kvalifikacije za zapošljavanje državnih službenika i nameštenika u sudovima.

■ Uredba o sudskim državnim službenicima i nameštenicima donosi se u skladu sa navedenom odredbom Zakona o sudovima i propisuje opis poslova i posebne kvalifikacije za radna mesta u pogledu obrazovanja, veština i godina iskustva³².

■ Sva ova radna mesta u sudovima koja su utvrđena navedenom Uredbom imaju veće plate od sličnih radnih mesta državnih službenika i nameštenika koji rade u državnoj upravi. Koeficijenti za određivanje njihovih plata propisani su i Uredbom o nazivima radnih mesta i koeficijentima složenosti poslova u državnoj upravi. Na primer, koeficijent za obračun plate višeg stručnog savetnika u državnoj upravi je 1,523, a za zaposlenog u pravosuđu 1,746. Stručni savetnici državne uprave imaju koeficijent 1,232, a oni koji rade u pravosuđu imaju koeficijent 1,600. Koeficijent višeg službenika u oblasti informacionih tehnologija u državnoj upravi je 0,989 i 1,180 u pravosuđu. Koeficijent daktilografa u državnoj upravi je 0,776 i 0,867 u pravosuđu³³.

³⁰ Za više informacija o upraviteljima sudova, kao jednoj od specifičnih kategorija sudskih službenika, kao što je gore definisano u CEPEJ izveštajima o proceni, pogledajte član 35 Zakona o sudovima.

³¹ Za više informacija o sudskim službenicima pogledajte Zakon o sudovima, članove 29, 37, 42, 72, 73, 76 i 77.

³² Za više informacija o sudskim državnim službenicima i nameštenicima pogledajte Zakon o sudovima, član 108 i Uredbu o sudskim državnim službenicima i nameštenicima.

³³ Za više informacija o koeficijentima pogledajte Pravilnik o nazivima radnih mesta i koeficijentima složenosti poslova u državnoj upravi.

Sudski pripravnici i stručni saradnici

Zakon o sudovima navodi da Ministarstvo pravde godišnje utvrđuje broj pripravnčkih mesta u sudovima, uzimajući u obzir raspoloživa finansijska sredstva. Uslovi i metodologija imenovanja sudskih pripravnika, kao i trajanje i način obavljanja pripravnčke prakse utvrđeni su Zakonom o pripravnici u pravosudnim organima i o pravosudnom ispitu³⁴.

■ Zakonom o sudovima je takođe predviđeno da sud može da angažuje stručne saradnike sa različitim stručnim znanjima (npr. defektolozi, sociolozi, pedagozi, ekonomisti, računovođe) koji pomažu sudijama u delovima njihovog posla za koje je to stručno znanje potrebno.

■ Kriterijume za određivanje broja stručnih saradnika koji se zapošljavaju u sudskim odeljenjima koja se bave porodičnim odnosima utvrđuje ministar pravde³⁵.

■ Koeficijenti za određivanje njihovih plata propisani su i Uredbom o nazivima radnih mesta i koeficijentima složenosti poslova u državnoj upravi. Stručni saradnik u državnoj upravi ima koeficijent 1,164, a u pravosuđu 1,309.

Tužilački savetnici

Odredbe su iste kao i za sudske savetnike. Postoje tužilački savetnici, viši tužilački savetnici i viši tužilački savetnici specijalisti. Tužilački savetnici, viši tužilački savetnici i viši tužilački savetnici specijalisti podržavaju tužioce ili zamenike tužioca u radu, pripremaju nacрте odluka i zastupaju tužilaštvo pred sudom u slučajevima kada je propisana kazna zatvora do pet godina.

■ Tužilački savetnici mogu biti advokati sa položenim pravosudnim ispitom, dok viši tužilački savetnici (i tužilački savetnici u Glavnom državnom tužilaštvu) pored ovih kvalifikacija moraju imati i dve godine radnog iskustva u pravosuđu nakon položenog pravosudnog ispita ili pet godina na drugim pravnim poslovima nakon položenog pravosudnog ispita. Viši tužilački savetnici specijalisti (i viši tužilački savetnici u Glavnom državnom tužilaštvu) mogu biti advokati sa položenim pravosudnim ispitom i četiri godine radnog iskustva u pravosuđu nakon položenog pravosudnog ispita ili osam godina na drugim pravnim poslovima nakon položenog pravosudnog ispita. Da bi postao viši tužilački savetnik – specijalista u Republičkom državnom tužilaštvu, advokat sa pravosudnim ispitom mora da ima i šest godina radnog iskustva u pravosuđu nakon položenog pravosudnog ispita ili deset godina na drugim pravnim poslovima nakon položenog pravosudnog ispita³⁶.

■ Njihove plate su iste kao i plate sudskih savetnika³⁷.

Ostali službenici u tužilaštvu

Sve gorenavedeno u vezi sa sudskim službenicima važi *mutatis mutandis* i za službenike u tužilaštvu. Zakonom o javnom tužilaštvu propisano je da uprava tužilaštva, između ostalog, predviđa i stručne poslove u vezi sa vršenjem dužnosti i obaveza tužilaca, zamenika tužilaca i državnih službenika i nameštenika u tužilaštvu, kao i na poslovima stručnog usavršavanja tužilaca, zamenika tužilaca, tužilačkih savetnika, tužilačkih pripravnika i drugih državnih službenika i nameštenika u tužilaštvu. Takođe je jasno propisano da tužioci (rukovodioci svakog javnog tužilaštva) mogu da zatraže pomoć za obavljanje svojih dužnosti od načelnika odeljenja, načelnika službi, načelnika stalnih službi, upravitelja tužilaštava, zamenika tužilaca ili službenika po izboru republičkih javnih tužilaca.

■ Zakon o javnom tužilaštvu predviđa rukovodioce tužilaštava (na primer prvostepena tužilaštva sa više od 15 tužilaca i sva viša tužilaštva) kao posebne pozicije u tužilaštvu³⁸.

■ Ministarstvo pravde vodi evidenciju (kadrovske dosijee) tužilaca, zamenika tužilaca i drugih državnih službenika i nameštenika u tužilaštvu³⁹.

34 Za više informacija pogledajte Zakon o pripravnici u pravosudnim organima i o pravosudnom ispitu (Zakon o vježbenicima u pravosudnim tijelima i pravosudnom ispitu), Narodne novine br. 14/19.

35 Za više informacija o sudskim pripravnici i stručnim saradnicima pogledajte Zakon o sudovima, članove 111 i 112.

36 Za više informacija o tužilačkim savetnicima pogledajte Zakon o javnom tužilaštvu, članove 124 i 125.

37 Pogledajte Pravilnik o nazivima radnih mesta i koeficijentima složenosti poslova u državnoj upravi.

38 Za više informacija o rukovodiocu tužilaštva pogledajte član 123 Zakona o javnom tužilaštvu.

39 Za opšte informacije o službenicima u tužilaštvu, pogledajte Zakon o javnom tužilaštvu, članove 52, 54, 58, 60, 66, 68 i 69.

Državni službenici i nameštenici u tužilaštvu

Odredbе o državnim službenicima i nameštenicima u tužilaštvu takođe su skoro slične onima koje se odnose na sudske državne službenike i nameštenike. Broj državnih službenika i nameštenika u tužilaštvu takođe utvrđuje ministar pravde, ali je razlika u tome što taj broj treba da bude u skladu sa smernicama za određivanje broja državnih službenika i nameštenika u tužilaštvu. Oni se takođe mogu zaposliti isključivo uz saglasnost ministra, ali je specifičnost u tome što moraju da prođu bezbednosnu proveru pre samog zaposlenja.

■ Sve odredbe o prijemu u radni odnos državnih službenika i nameštenika u tužilaštvu, o pripremačkoj praksi, o postupku i programu polaganja državnog ispita, o platama i drugim pravima, dužnostima i odgovornostima proisteklim iz rada, kao i odgovornosti za povredu službene dužnosti su, kao i za sudove, propisane zakonima o državnim službenicima i nameštenicima i opštim odredbama zakona o radu.

■ Poseban stručni ispit treba takođe da usledi najkasnije 6 meseci nakon položenog opšteg državnog ispita.

■ Zakonom o javnom tužilaštvu takođe je predviđeno da će ministar pravde doneti podzakonski akt kojim će se propisati potreban nivo i vrsta stručne sprema, kao i druge ključne kvalifikacije za prijem u radni odnos državnih službenika i nameštenika u tužilaštvu. Kao što je već navedeno, Uredba o sudskim državnim službenicima i nameštenicima primenjuje se i na osoblje u tužilaštvu⁴⁰.

■ Isto važi i za njihove plate, koje su takođe veće od plata za slična radna mesta državnih službenika i nameštenika koji rade u državnoj upravi. Koeficijenti za obračun njihovih zarada utvrđeni su i Uredbom o nazivima radnih mesta i koeficijentima složenosti poslova u državnoj upravi. Svi zaposleni u tužilaštvu imaju isti koeficijent kao i njihove kolege u sudovima⁴¹.

Stručni saradnici i tužilački pripravnici

Zakonom o javnom tužilaštvu propisano je da tužilaštvo može da angažuje stručne saradnike različitih veština (npr. kriminolozi, defektolozi, psiholozi, pedagozi, ekonomisti, računovođe) koji pomažu tužiocima ili zamenicima tužioca u delovima njihovog rada za koje je ta ekspertiza potrebna. Razlika u odnosu na sudske stručne saradnike jeste u tome što stručni saradnici tužilaštva mogu da rade i samostalno, kada je to zakonom ili drugim propisom određeno, a da se za finansijske istražitelje mogu imenovati stručni saradnici koji ispunjavaju kvalifikacije određene posebnim propisom.

■ Stručni saradnici u tužilaštvu i sudski stručni saradnici imaju iste plate.

■ Ministarstvo pravde, kao i za sudske pripravnike, godišnje utvrđuje broj pripremačkih mesta u tužilaštvima, uzimajući u obzir raspoloživa finansijska sredstva, ali je razlika u tome što je za tužilačke pripravnike potrebno i prethodno mišljenje republičkog javnog tužioca.

■ Uslovi i metodologija imenovanja tužilačkih pripravnika, kao i trajanje i način obavljanja pripremačke prakse utvrđeni su i Zakonom o pripravnicima u pravosudnim organima i o pravosudnom ispitu⁴².

⁴⁰ Za više informacija o državnim službenicima i nameštenicima u tužilaštvu pogledajte Zakon o javnom tužilaštvu, član 122 i Uredbu o sudskim državnim službenicima i nameštenicima.

⁴¹ Videti Pravilnik o nazivima radnih mesta i koeficijentima složenosti poslova u državnoj upravi.

⁴² Za više informacija o tužilačkim pripravnicima i stručnim saradnicima pogledajte Zakon o javnom tužilaštvu, članove 126–128, i Zakon o pripravnicima u pravosudnim organima i o pravosudnom ispitu.

Situacija

U Francuskoj je status sudskih službenika i službenika u tužilaštvu regulisan u nekoliko zakona i podzakonskih akata, kao što su Zakon o organizaciji pravosuđa⁴³, Zakonik o krivičnom postupku⁴⁴ i Uredbom o posebnom statusu sudskih činovnika⁴⁵. Tri glavne kategorije sudskih službenika i službenika u tužilaštvu jesu sudski činovnici, pravni pomoćnici i specijalni pomoćnici.

■ Godine 2020. bila su ukupno 24.062 lica zaposlena kao sudski službenici. U francuskom pravosudnom sistemu nije bilo Rechtspflegera, ali su 19.573 lica bila zaposlena kao sudski službenici čiji je zadatak da pomažu sudiji, kao što su upravnici registra, 3045 kao osoblje zaduženo za administrativne poslove i upravljanje sudovima, 889 kao tehničko osoblje i 554 kao ostali sudski službenici.

■ Ukupan broj sudskih službenika na 100.000 stanovnika iznosio je 35,7, dok je medijana zemalja članica SE iznosila 56,1. Odnos sudskih službenika po sudiji bio je 3,2, dok je medijana Saveta Evrope bila 3,3.

■ Za statistiku CEPEJ-a Francuska nije prijavila da ima bilo koje službenike u tužilaštvu⁴⁶.

Sudski činovnici

Sudski činovnici (greffier) jesu stručnjaci za pravnu proceduru koji pomažu sudijama u sastavljanju sudskih dokumenata i odgovorni su za overu sudskih akata, kada to zakon nalaže.

Kompetencije

Sudski činovnici rade ruku pod ruku sa sudijom, pomažući u pripremi i procesuiranju predmeta i vršeći pravna istraživanja. Po nalogu sudija, oni sastavljaju odluke i molbe. U sklopu pružanja usluga informisanja i pomoći javnosti, činovnicima se može poveriti davanje informacija, usmerenja ili pomoći korisnicima u obavljanju sudskih formalnosti ili procedura. Takođe im se mogu dodeliti dužnosti stručnog usavršavanja.

■ Većina dužnosti sudskog činovnika obavlja se u različitim sudskim kancelarijama. U zavisnosti od veličine i strukture suda, sudski činovnici mogu zauzimati rukovodeća mesta kao upravnik ili zamenik upravnika Sudskog registra ili kao rukovodilac odeljenja.

■ Sudski činovnici su proceduralni tehničari. Pomažu sudijama za prekršaje u aktima iz svoje nadležnosti i overavaju akte iz nadležnosti u slučajevima i pod uslovima predviđenim Zakonom o organizaciji pravosuđa, Zakonom o radu i drugim zakonima.

■ Sudski činovnici takođe pomažu sudijama za prekršaje u pripremi i obradi spisa, kao i u pravnom istraživanju. U skladu sa instrukcijama sudija za prekršaje, pišu predloge odluka i optužnica.

■ Kao deo usluge prijema i opšteg informisanja javnosti, sudski činovnici mogu imati zadatak da obaveštavaju, usmeravaju i podržavaju korisnike u sprovođenju pravnih formalnosti ili postupaka.

■ Oni mogu biti zaduženi za profesionalne nastavne dužnosti.

■ Oni sprovode, na pomoćnoj ili privremenoj osnovi, rukovodeće akte neophodne za funkcionisanje sudova u oblasti uprave, budžeta i ljudskih resursa.

43 Zakon o organizaciji pravosuđa (Code de l'Organisation Judiciaire), Službeni list (Journal Officiel) od 23. marta 1958, www.legifrance.gouv.fr

44 Zakonik o krivičnom postupku (Code de Procedure Penale), Službeni list od 12. decembra 1958, www.legifrance.gouv.fr

45 Uredba br. 2015/1275 od 13. oktobra 2015. o posebnom statusu sudskih činovnika (Decret portant Statut Particulier des Greffiers des Services Judiciaires), www.legifrance.gouv.fr

46 CEPEJ-STAT, Dinamička baza podataka evropskih pravosudnih sistema, www.coe.int/en/web/cepej/cepej-stat

Status i plate

Status sudskih činovnika regulisan je Uredbom o posebnom statusu sudskih činovnika. Postoje dve glavne kategorije/ dva glavna nivoa činovnika: činovnici i glavni činovnici. Činovnici se zapošljavaju, imenuju i postavljaju uredbom ministra pravde.

■ Činovnici obavljaju poslove u pravosudnim službama, u Nacionalnoj činovničkoj školi, u Nacionalnoj školi pravosuđa i u centralnoj upravi Ministarstva pravde.

■ Njihove mesečne bruto plate su oko 1500 do 1800 evra (činovnici) i 1800 do 2300 evra (glavni činovnici), dok su plate sudija na početku karijere 3850 evra. Sudije u Francuskoj na početku svoje karijere imaju 1,4 puta veće prosečne bruto plate od prosečne bruto plate u zemlji⁴⁷.

Izbor i obuka

Sudski činovnici se zapošljavaju na osnovu eksternih konkursa, internih konkursa za državne službenike, službenike državnih i lokalnih organa vlasti i na osnovu stručnog ispita za administrativne pomoćnike pri Ministarstvu pravde koji 1. januara godine u kojoj se ispit otvara, imaju najmanje jedanaest godina staža u javnoj službi.

■ Broj ponuđenih pozicija na eksternom ili internom konkursu ne može biti manji od 40% od ukupnog broja ponuđenih pozicija na konkursima. Izbor administrativnih pomoćnika ograničen je na dve petine ukupnog broja raspoloživih pozicija.

■ Pravila opšte organizacije konkursa i stručnog ispita, vrsta i program testiranja utvrđuju se zajedničkom uredbom ministra pravde i ministra nadležnog za poslove javnih službi. O organizaciji svakog konkursa i stručnog ispita odlučuje ministar pravde, koji imenuje i članove komisije.

Zahtevi u vezi sa poslom

Činovnici pripravnici koji se angažuju na eksternim i internim konkursima prolaze početnu stručnu obuku u trajanju od 18 meseci, a administrativni pomoćnici angažovani putem stručnog ispita prolaze početnu stručnu obuku u trajanju od 12 meseci. Obe obuke su organizovane u nadležnosti Nacionalne škole za činovnike.

■ Na početku svog perioda obuke, sudski pripravnici moraju se u pisanoj formi obavezati da će ostati u državnoj službi najmanje četiri godine, produženo za vreme trajanja obuke.

■ U slučaju neispunjavanja ove obaveze više od tri meseca od dana stupanja na dužnost pripravnika, osim ako se neizvršenje ne može pripisati njima, data lica su dužna da uplate trezoru iznos jednak iznosu plata i naknada za boravak tokom trajanja obuke, uvećan za troškove studija koje je pretrpela Nacionalna škola za činovnike.

Klasifikacija i unapređenje

Uredbom se uspostavlja veoma složen sistem nivoa i činova sudskih činovnika. Trajanje vremena provedenog na svakom od nivoa službenika pravosudnih službi je fiksno i razlikuje 2 glavne kategorije: glavni činovnik i činovnik. U okviru svake kategorije utvrđuje se više nivoa (11 nivoa za kategoriju glavnog činovnika i 13 nivoa za kategoriju činovnika) sa utvrđenim preduslovima obrazovanja i dužinom radnog iskustva za napredovanje u viši nivo.

■ Kako bi napredovali, kandidati moraju biti registrovani na tabeli za unapređenje koja se utvrđuje na osnovu rezultata selekcije organizovane putem stručnog ispita.

■ Zajedničkom uredbom ministra pravde i ministra nadležnog za javne službe utvrđuju se pravila koja se odnose na opštu organizaciju, vrstu i program polaganja stručnog ispita, kao i na sastav i rad komisije.

■ Uredbom ministra pravde organizuje se stručni ispit i imenuje komisija.

⁴⁷ CEPEJ-STAT, Dinamička baza podataka evropskih pravosudnih sistema, www.coe.int/en/web/cepej/cepej-stat

■ Najmanje dve trećine napredovanja u zvanje glavnog činovnika su po stručnom ispitu, a najviše jedna trećina po izboru.

■ Uredba sadrži i odredbe o uslovima potrebnim za svaki nivo, nekompatibilnosti, činovničkoj zakletvi, načinu odevanja, godišnjim ocenama njihovog rada, upućivanjem na drugo radno mesto, obaveznom stalnom stručnom usavršavanju (u trajanju od najmanje deset dana svake godine, u prvih pet godina rada), pripravnici, itd.⁴⁸

Pravni pomoćnici

Zakonom o organizaciji pravosuđa propisano je da se u sudovima angažuju pravni pomoćnici. Pravni pomoćnici pružaju pravnu analizu u parničnim i krivičnim predmetima koje im dostavljaju sudije za prekršaje i pod njihovim nadzorom. Oni ne učestvuju ni u postupku niti na ročištima. Oni mogu biti zaposleni u Kasacionom sudu, Apelacionom sudu ili Višem apelacionom sudu.

■ Definišu se kao lica sa doktoratom u oblasti pravnih nauka ili sa obrazovanjem u oblasti prava u trajanju od najmanje pet godina visokog obrazovanja nakon mature sa jednom godinom radnog iskustva u pravnoj oblasti i sa kompetencijama koje ih posebno osposobljavaju za obavljanje ovih funkcija. Pravni pomoćnici se imenuju na skraćeno ili puno radno vreme, na period od najviše tri godine, uz mogućnost jednokratnog obnavljanja.

■ Pravni pomoćnik mora imati najmanje dve godine iskustva kao advokat, notar, sudski izvršilac, službenik privrednog suda, sudski administrator ili agent likvidator.

■ O njihovom zapošljavanju odlučuju rukovodioci sudova. Zakon o organizaciji pravosuđa ima veoma detaljne i tehničke odredbe o različitim aspektima njihovog rada, npr. razloge za raskid ugovora, pravo na godišnji odmor i skraćeno radno vreme, obavezne obuke (organizuje Nacionalna škola pravosuđa), polaganje zakletve i čuvanje tajnosti informacija o sudskim predmetima, kao i o aktima koje donosi javno tužilaštvo.⁴⁹

Specijalni pomoćnici

Druga značajna grupa službenika u pravosuđu u Francuskoj jesu specijalni pomoćnici, koji su obuhvaćeni odredbama Zakonika o krivičnom postupku. Specijalni pomoćnici učestvuju u postupcima koji su u nadležnosti sudija za prekršaje, ali ne mogu da dobiju delegiranje potpisa. Oni izvršavaju sve zadatke koje im poveri sudija za prekršaje i mogu posebno pomoći istražnim sudijama u svim njihovim radnjama, pomoći sudijama za prekršaje državnog ministarstva u vršenju javnih akcija, pomoći službenicima pravosudne policije koji postupaju po nalogu sudija za prekršaje, dostavljaju sudijama za prekršaje sažetak ili analizu dokumenata koji se mogu dodati u spis predmeta, a javni tužilac može od njih zatražiti i pomoć pred apelacionim sudom. Oni imaju pristup spisima predmeta za obavljanje poverenih im zadataka i podležu čuvanju poslovne tajne.

■ To su državni službenici koji nakon završene mature moraju da imaju najmanje četiri godine visokog obrazovanja, da ispunjavaju opšte uslove za pristup javnoj službi i da imaju radno iskustvo od najmanje četiri godine.

■ Specijalni pomoćnici prolaze obaveznu obuku pre stupanja na dužnost.

■ Uredbom Državnog saveta precizira se vreme na koje se postavljaju specijalni pomoćnici i način polaganja zakletve.

■ Specijalni pomoćnici se imenuju na period od tri godine koji se može obnoviti.

■ Funkcije specijalnog pomoćnika isključuju bilo koju drugu plaćenu profesionalnu delatnost, sa izuzetkom nastave.

■ Zakonikom o krivičnom postupku propisana su i druga prava i obaveze specijalnih pomoćnika, npr. njihovo upućivanje na drugo radno mesto i polaganje zakletve.⁵⁰

⁴⁸ Za više informacija o sudskim činovnicima u Francuskoj videti Uredbu br. 2015/1275 od 13. oktobra 2015. o posebnom statusu sudskih činovnika, www.legifrance.gouv.fr

⁴⁹ Za više informacija o pravnim pomoćnicima u Francuskoj pogledajte Kodeks organizacije pravosuđa, Poglavlje III bis, članove L123-4, R123-30 do 123-39, www.legifrance.gouv.fr.

⁵⁰ Za više informacija o specijalnim pomoćnicima u Francuskoj pogledajte Zakon o krivičnom postupku, Poglavlje III, član 706 do 706-1-2, Poglavlje XIII, član R50bis do R50sexies, www.legifrance.gouv.fr

Situacija

Godine 2020. bilo je ukupno 5270 zaposlenih kao sudski službenici, od čega 801 kao Rechtspfleger, 432 kao sudski službenici čiji je zadatak da pomažu sudiji kao što su upravnici registra, 873 kao službenici zaduženi za administrativne poslove i upravljanje sudovima, 50 kao tehničko osoblje i 3114 kao ostali sudski službenici.

■ Ukupan broj sudskih službenika na 100 000 stanovnika iznosio je 59, dok je medijana zemalja članica SE iznosila 56,1. Koeficijent sudskih službenika po sudiji bio je 2, dok je medijana Saveta Evrope bila 3,3.

■ Broj službenika u tužilaštvu bio je 364, što znači da je broj službenika u tužilaštvu na 100 000 stanovnika bio 4,1, dok je medijana zemalja članica SE iznosila 15,2. Koeficijent službenika u tužilaštvu po tužiocu bio je 0,9, dok je medijana SE iznosila 1,3⁵¹.

■ Status Rechtspflegera regulisan je Zakonom o Rechtspflegerima ⁵², dok je status ostalih sudskih službenika i službenika u tužilaštvu regulisan različitim zakonima i podzakonskim aktima: Opštim zakonom o državnoj službi, Zakonom o sudskim službenicima, Zakonom službenicima u tužilaštvu, Zakonom o platama i Kodeksom ponašanja državnih službenika⁵³.

Rechtspfleger

U Austriji, Rechtspflegeri su suštinski stub pravosudnog sistema. Danas više od 80% svih prvostepenih sudskih odluka u parničnim predmetima donose Rechtspflegeri.

Kompetencije

■ Rechtspflegeri se imenuju u sledećim oblastima rada:

- ▶ Parnični postupak, izvršna i stečajna pitanja („postupci izmirenja duga“)
- ▶ Vanparnična pitanja
- ▶ Zemljišne knjige i brodske knjige
- ▶ Pitanja privrednog registra.

■ Svaka od ovih oblasti rada zahteva posebnu obuku i posebno imenovanje kao Rechtspfleger u pogledu relevantne oblasti rada.

■ Sfera delatnosti Rechtspflegera ne obuhvata sav rad i odluke koje proizilaze iz gore navedenih oblasti rada. Poslovanje koje spada u sferu delatnosti Rechtspflegera izričito je navedeno u Zakonu o Rechtspflegerima i obim sfere delatnosti varira od jedne do druge oblasti rada.

■ Zakon o Rechtspflegerima utvrđuje sfere aktivnosti za pojedine oblasti rada. Ove sfere aktivnosti dodeljuju posebne odgovornosti Rechtspflegera (na primer, sfera aktivnosti u slučajevima nesolventnosti obuhvata predmete stečaja pred okružnim sudovima). Određene odgovornosti su rezervisane za sudije.

51 CEPEJ-STAT, Dinamička baza podataka evropskih pravosudnih sistema, www.coe.int/en/web/cepej/cepej-stat

52 Zakon o Rechtspflegerima (Rechtspflegergesetz), prvi put objavljen u Saveznom službenom glasniku (Bundesgesetzblatt) br. 144/2008.

53 Opšti zakon o državnoj službi (Allgemeines Verwaltungsrecht), prvi put objavljen u Saveznom službenom glasniku br. 5/1984; Zakon o sudskim službenicima (Justiz-Bedienstetengesetz), prvi put objavljen u Saveznom službenom glasniku br. 96/1968; Zakon o službenicima u tužilaštvu (Staatsanwaltschafts-Bedienstetengesetz), prvi put objavljen u Saveznom službenom glasniku br. 142/1986; Zakon o platama (Gehaltsgesetz), prvi put objavljen u Saveznom službenom glasniku br. 85/1955; i Kodeks ponašanja za državne službenike (Beamtendienstrechtliches Verhaltenskodex), prvi put objavljen u Saveznom službenom glasniku br. 325/2019.

■ Pored toga, svaka sfera delatnosti obuhvata, između ostalog, sprovođenje postupaka „naloga za plaćanje“, potvrđivanje pravnog dejstva i izvršnosti sudskih odluka u datoj oblasti rada, odlučivanje po zahtevima za pravnu pomoć u postupcima u pogledu registra i obavljanje službenih dužnosti na osnovu zahteva za sudsku pomoć domaćeg suda ili domaćeg organa.

Zahtevi u vezi sa poslom

I sključivo službenici u pravosuđu koji su položili srednjoškolsku maturu (Matura) ili stekli diplomu stručne škole (Berufsfreifprüfung), završili praktičnu obuku za sudsku službu i položili ispite za sudsku službu i specijalne službe, primaju se da nastave obuku za Rechtspflegera. Obuka traje još tri godine i obuhvata rad na sudu, uključujući pripremu dispozitiva iz relevantne oblasti rada, pohađanje opšte obuke i obuke za određenu oblast rada i polaganje odgovarajućih ispita. Nakon položenog ispita za Rechtspflegera, kandidat za Rechtspflegera dobija diplomu koju izdaje savezni ministar pravde. U diplomi mora biti navedena oblast rada. Nakon dobijanja ove diplome, kandidat za Rechtspflegera ovlašćen je da obavlja pravosudne poslove u okviru svoje oblasti rada na teritoriji savezne države, te stoga može raditi kao Rechtspfleger.

■ Predsedavajući sudija Višeg regionalnog suda mora naknadno da odredi sud u kome će relevantni sudski službenik biti zaposlen kao Rechtspfleger i, ako je primenjivo, na koji period. Unutar suda koji odredi predsedavajući sudija, Rechtspfleger se raspoređuje od strane rukovodstva (predsednika ili rukovodioca suda) u sudsko odeljenje kojim rukovodi sudija ili, ako je primenjivo, u više sudskih odeljenja.

Status i plate

Rechtspflegeri su posebno obučeni sudski zvaničnici na koje je upravljanje posebno ograničenim poslovima u parničnim pitanjima u prvom stepenu preneto na osnovu austrijskog Saveznog ustavnog zakona (član 87(a)) i Zakona o Rechtspflegerima. Oni su obavezani isključivo uputstvima sudije odgovornog za predmet u skladu sa dodelom sudskog posla. Sudije mogu u bilo kom trenutku da zadrže vođenje predmeta za sebe ili da ga oduzmu. Rechtspflegeri mogu samo da donose odluke. Odluke koje su doneli mogu biti osporene, baš kao i odluke sudija. Ako se zbog iznosa u sporu odluka ne može osporiti, ili se može osporiti samo u ograničenoj meri prema opštim pravilima, takođe je moguće zahtevati da slučaj preuzme sudija nadležan za predmet. U praksi, Rechtspflegeri uglavnom rade samostalno. Uputstva od sudije nisu uobičajena i izdaju se izuzetno retko.⁵⁴

■ Njihove bruto plate su oko 2500 evra mesečno, dok su bruto plate sudija na početku karijere 4720 evra. Sudije na početku karijere imaju 1,6 puta veće prosečne bruto plate od prosečne bruto zarade u zemlji.⁵⁵

Ostali sudski službenici i službenici u tužilaštvu

Opšti zakon o državnoj službi utvrđuje opšta načela i propise za državnu službu u Austriji, uključujući izbor, zapošljavanje i upravljanje državnim službenicima.

■ Zakon o sudskim službenicima reguliše status sudskih službenika, uključujući sudske činovnike, administrativne službenike i ostalo sudsko osoblje.

■ Zakon o službenicima u tužilaštvu reguliše status službenika u tužilaštvu, uključujući tužioce, administrativne službenike i ostalo osoblje u tužilaštvu.

■ Zakon o platama uspostavlja sistem plata i naknada za državne službenike, uključujući sudske službenike i službenike u tužilaštvu.

■ Kodeks ponašanja državnih službenika utvrđuje etičke i profesionalne standarde kojih se državni službenici, uključujući sudske službenike i službenike u tužilaštvu, moraju pridržavati u obavljanju svojih dužnosti.⁵⁶

⁵⁴ Za više informacija o Rechtspflegerima, pogledajte Zakon o Rechtspflegerima.

⁵⁵ CEPEJ-STAT, Dinamička baza podataka evropskih pravosudnih sistema, www.coe.int/en/web/cepej/cepej-stat

⁵⁶ Za više informacija o ostalim sudskim službenicima i službenicima u tužilaštvu, pogledajte gore navedene zakone.

Situacija

U 2020. godini bilo je zaposleno ukupno 5779 lica kao sudski službenici, od čega 5357 kao sudski službenici čiji je zadatak da pomaže sudiji kao upravnici registra, 104 kao službenici zaduženi za administrativne poslove i upravljanje sudovima, 317 kao tehničko osoblje i 1 kao ostali sudski službenici. U portugalskom pravosuđu ne postoji termin „Rechtspfleger“.

■ Ukupan broj sudskih službenika na 100 000 stanovnika iznosio je 56,1, što je potpuno isto kao i medijana zemalja članica SE. Odnos sudskih službenika po sudiji bio je 2,9, dok je medijana Saveta Evrope bila 3,3.

■ Broj službenika u tužilaštvu bio je 1657, što znači da je broj službenika u tužilaštvu na 100.000 stanovnika bio 16,1, dok je medijana zemalja članica SE iznosila 15,2. Koeficijent službenika u tužilaštvu po tužiocu bio je 1,2, dok je medijana Saveta Evrope bila 1,3⁵⁷.

■ Sudski službenici su sudski činovnici ili upravnici registra, čiji je status regulisan Zakonom o organizaciji i radu javnih registracionih i notarskih službi⁵⁸, i sudski zvaničnici, čiji je status regulisan Zakonom o sudskim zvaničnicima⁵⁹, kojim se uspostavlja pravni okvir za organizaciju i rad pravosudnog sistema.

Sudski činovnici/upravnici registra

Kompetencije

Upravnici registra su javni funkcioneri koji su odgovorni za registraciju i objavljivanje pravnih akata i činjenica u vezi sa nepokretnom imovinom, pokretnom imovinom koja se mora registrovati, poslovnim aktivnostima i događajima u životu ljudi. Njihova uloga u suštini obuhvata vršenje pravnih provera u vezi sa gore navedenim i povezanim dokumentima i obezbeđivanje da prava sadržana u dokumentima koji potvrđuju činjenice koje se registruju budu ispravno definisana i u skladu sa zakonom predviđenim redosledom registracije; oni su takođe odgovorni za objavljivanje ovih informacija i mogu odlučiti da li da unesu pravni akt ili činjenicu u registar.

■ U zavisnosti od oblasti svojih dužnosti, upravnici registra mogu biti:

- ▶ Upravnici registra za matične knjige (conservadores do registo civil), čije dužnosti obuhvataju definisanje i objavljivanje pravnih činjenica i akata koji se odnose na živote fizičkih lica. Njihova nadležnost obuhvata upis činova kao što su rođenje, venčanje, smrt, usvojenje i proglašenje i utvrđivanje materinstva/očinstva; organizovanje postupaka kao što su oni koji se odnose na razvod i razdvajanje uz obostranu saglasnost; i izdavanje uverenja i kopija registrovanih dokumenata.
- ▶ Upravnici registra za zemljišne knjige (conservadores do registo predial), koji objavljuju pravni status zemljišta i imovine u cilju osiguranja pravne sigurnosti imovinskih transakcija.
- ▶ Upravnici registra vozila (conservadores do registo de veiculos), čije se dužnosti odnose na javnost prava na pokretnoj imovini koja se mora upisati (motorna vozila, brodovi i avioni) i koji objavljuju pravni status motornih vozila i prikolica sa ciljem obezbeđenja pravne sigurnosti transakcija.
- ▶ Upravnici privrednog registra (conservadores do registo comercial), koji objavljuju pravni status trgovaca pojedinaca, privrednih društava, građanskopravnih društava sa komercijalnim oblikom, pojedinačnih organizacija sa ograničenom odgovornošću i drugih subjekata koji moraju biti upisani u privredni registar sa ciljem da se obezbedi pravna sigurnost transakcija.

57 CEPEJ-STAT, Dinamička baza podataka evropskih pravosudnih sistema, www.coe.int/en/web/cepej/cepej-stat

58 Zakon o organizaciji i radu javnih registracionih i notarskih službi (Lei da Organizacao e Funcionamento dos Servicos de Registo e do Notariado), Službeni list (Diario de Republica) br. 75/2013 od 12. septembra 2013.

59 Zakon o sudskim zvaničnicima (Estatuto dos Funcionários de Justiça), Službeni list br. 2/2008 od 10. januara 2008.

Zahtevi u vezi sa poslom

■ Za pristup profesiji potrebna je diploma prava na portugalskom univerzitetu ili ekvivalentna akademska kvalifikacija. Kandidati takođe moraju da polože testove sposobnosti i da prođu šestomesečni univerzitetski produženi kurs koji se fokusira na pravne predmete i predmete u vezi sa registracijom koji su potrebni upravnici-ma registara. Zatim završavaju jednogodišnji staž, nakon čega sledi javni konkurs. Kandidati se procenjuju u svakoj fazi ovog procesa i mogu biti eliminisani ako u bilo kojoj fazi budu neuspešni. Završna faza je javni konkurs koji organizuje Institut za registre i javne beležnike.

■ Zavod za registre i javne beležnike je odgovoran za usmeravanje, koordinaciju, podršku, ocenjivanje i nadzor nad radom matičnih službi⁶⁰.

Plate

■ Njihove bruto plate su oko 3000 evra mesečno, dok su bruto plate sudija na početku karijere 4000 evra. Sudije na početku karijere imaju 2,7 puta veće prosečne bruto plate od prosečne bruto zarade u zemlji⁶¹.

Sudski zvaničnici

Sudski zvaničnici su kategorija službenika u pravosuđu (funcionario de justica) koji pružaju proceduralnu pomoć u sudovima ili službama javnog tužilaštva. Međutim, pojam sudskog zvaničnika takođe obuhvata IT tehničare, administrativno, tehničko i pomoćno osoblje i radnike na održavanju.

■ Pristup karijeri sudskog zvaničnika počinje sa početnim ulogama pomoćnog činovnika (escrivao aukiliar) u pravosudnoj službi i pomoćnog pravnog referenta (tecnico de justica aukiliar) u službama javnog tužilaštva. Pristup je otvoren za lica koja su završila stručnu obuku i koja su odobrena putem prijemnog postupka.

■ Službenici u pravosuđu igraju važnu ulogu u međunarodnoj pravosudnoj saradnji, posebno u pogledu sprovođenja direktiva i propisa EU.

■ Generalni direktorat za pravosuđe je organ Ministarstva pravde koji je odgovoran za zapošljavanje, rukovođenje i vođenje službenika u pravosuđu.

■ Veće sudskih zvaničnika jeste organ nadležan za ocenjivanje profesionalnih sposobnosti sudskih zvaničnika i za vršenje disciplinskih ovlašćenja nad njima⁶².

⁶⁰ Za više informacija o sudskim činovnicima/upravnici-ma registra pogledajte Zakon o organizaciji i radu javnih registracionih i notarskih službi.

⁶¹ CEPEJ-STAT, Dinamička baza podataka evropskih pravosudnih sistema, www.coe.int/en/web/cepej/cepej-stat

⁶² Za više informacija o sudskim zvaničnicima pogledajte Zakon o sudskim zvaničnicima.

Situacija

Godine 2020. bilo je ukupno 825 zaposlenih kao sudski službenici, od čega 51 Rechtspfleger, 591 kao sudski službenici čiji je zadatak da pomažu sudiji kao što su upravnici registara, 77 kao službenici zaduženi za administrativne poslove i upravljanje sudovima, 73 kao tehničko osoblje i 33 kao ostali sudski službenici.

■ Ukupan broj sudskih službenika na 100 000 stanovnika iznosio je 62,1, dok je medijana zemalja članica SE iznosila 56,1. Koeficijent sudskih službenika po sudiji bio je 3,5, dok je medijana Saveta Evrope bila 3,3.

■ Broj službenika u tužilaštvu bio je 89, što znači da je broj službenika u tužilaštvu na 100.000 stanovnika bio 6,7, dok je medijana zemalja članica SE iznosila 15,2. Koeficijent službenika u tužilaštvu po tužiocu bio je 0,5, dok je medijana Saveta Evrope bila 1,3⁶³.

■ Status sudskih službenika i službenika u tužilaštvu regulisan je Zakonom o sudovima, Zakonom o tužilaštvu, Zakonom o državnim službenicima, Zakonom o radu i Zakonom o državnoj službi⁶⁴.

Sudijski pomoćnik/Rechtspfleger

Kompetencije

Sudijski pomoćnik je sudski zvaničnik koji obavlja poslove utvrđene zakonom. Sudijski pomoćnik je nepristrasan, ali se mora pridržavati uputstava sudije u meri propisanoj zakonom. Sudijski pomoćnik je nadležan da vrši upise u registre (npr. zemljišne knjige, privredni registar) i da donosi propise o vođenju registra, uključujući i naredbe o izricanju kazne. Sudijski pomoćnici mogu sprovesti ubrzani postupak za platne naloge. Ograničenja u obavljanju sudijske funkcije odnose se i na sudijske pomoćnike.

Zahtevi u vezi sa poslom

Svako može biti imenovan za sudijskog pomoćnika ako je stekao nacionalno priznatu master diplomu iz prava, ekvivalentnu kvalifikaciju u smislu člana 28(22) Zakona o obrazovanju Republike Estonije ili ekvivalentnu stranu kvalifikaciju, ako poznaje estonski jezik na Nivou C1 kao što je navedeno u Zakonu o jeziku ili na ekvivalentnom nivou, visokog je moralnog karaktera i završio je pripremnu praksu da postane sudijski pomoćnik, osim ako ga komisija za izbor nije oslobodila navedene pripreme prakse. Za sudijskog pomoćnika može biti imenovan i onaj ko je položio ispit za sudije.

■ Za sudijske pomoćnike ne mogu biti imenovani: lice koje je osuđeno za krivično delo; lice koje je smenjeno sa funkcije sudije, javnog beležnika ili sudskog izvršitelja; lice koje je isključeno iz Advokatske komore Estonije; lice koje je otpušteno iz javne službe zbog disciplinskog prestupa; lice koje je bankrotiralo; lice kojem je prestala profesionalna delatnost revizora, osim na osnovu prijave revizora; lice kojem je oduzeto pravo da radi kao patentni agent; lice kojem je oduzeto pravo da radi kao sudski tumač; lice smenjeno sa funkcije sudije zbog nepodobnosti za tu funkciju – na 3 godine od imenovanja na funkciju.

■ Sudijski pomoćnici se biraju putem javnog konkursa⁶⁵.

63 CEPEJ-STAT, Dinamička baza podataka evropskih pravosudnih sistema, www.coe.int/en/web/cepej/cepej-stat

64 Zakon o sudovima (Kohtute seadus), Službeni list (Riigi Teataja) br. RT I, 2005, 35, 255 od 14. juna 2005. godine; Zakon o tužilaštvu (Suudistusorganite seadus), Službeni glasnik br. RT I, 2004, 27, 181 od 13. aprila 2004. godine; Zakon o državnim službenicima (Avaliku teenistuse seadus), Službeni glasnik br. RT I, 1994, 83, 1477 od 19. decembra 1994. godine; Zakon o radu (Toolepingu seadus), Službeni glasnik br. RT I, 2009, 36, 241 od 28. juna 2009. godine; i Zakon o državnoj službi (Ametnike seadus), Službeni glasnik br. RT I, 1995, 45, 581 od 28.06.1995.

65 Za više informacija o sudijskim pomoćnicima videti Zakon o sudovima.

Plate

Njihove bruto plate su oko 2000 evra mesečno, dok su bruto plate sudija na početku karijere 4330 evra. Sudije na početku karijere imaju 3 puta veće prosečne bruto plate od prosečne bruto zarade u zemlji⁶⁶.

Činovnici u pravosuđu

Činovnik u pravosuđu je sudski zvaničnik koji samostalno ili pod nadzorom sudije učestvuje u pripremi i vođenju predmeta u obimu predviđenom zakonom kojim se uređuje sudski postupak. Činovnik u pravosuđu je ovlašćen da vrši sve iste radnje i donosi iste presude kao sudijski pomoćnik ili drugi sudski službenik u skladu sa zakonom kojim se uređuje sudski postupak. Činovnik u pravosuđu je nezavisan u obavljanju svojih dužnosti, ali se mora pridržavati uputstava sudije u obimu propisanom zakonom.

■ Zahtevi koji se nameću činovnicima u pravosuđu su isti kao i oni za sudijske pomoćnike. Upraznjeno radno mesto činovnika u pravosuđu popunjava se putem javnog konkursa.

■ Za činovnika u pravosuđu ne mogu biti imenovani: lice kažnjeno za učinjeno krivično delo sa umišljajem; lice kažnjeno za počinjeno krivično delo sa umišljajem protiv države, bez obzira na to da li su detalji osude izbrisani; lice kojem je pravosnažnom sudskom presudom oduzeto pravo na rad u ulozi činovnika u pravosuđu; svako ko je najbliži srodnik ili partner osobe koja neposredno nadgleda činovnika u pravosuđu⁶⁷.

Ostali sudski službenici i službenici u tužilaštvu

Zakon o tužilaštvu reguliše status, prava i obaveze tužilaca i drugih zaposlenih službenika u tužilaštvima, uključujući njihovo imenovanje, napredovanje i disciplinski postupak. Zakon o državnim službenicima i Zakon o državnoj službi uspostavljaju pravni okvir za zapošljavanje, izbor i upravljanje javnim službenicima, uključujući sudske službenike i službenike u tužilaštvu. Ovim zakonima se utvrđuju prava i obaveze javnih službenika, uključujući njihovu naknadu, radno vreme i uslove zapošljavanja.

■ Zakonom o radu reguliše se radni odnos, uključujući sudske službenike i službenike u tužilaštvu. Njime se utvrđuju prava i obaveze zaposlenih, uključujući njihova prava na godišnji odmor, bolovanje i druge beneficije⁶⁸.

66 CEPEJ-STAT, Dinamička baza podataka evropskih pravosudnih sistema, www.coe.int/en/web/cepej/cepej-stat

67 Za više informacija o činovnicima u pravosuđu videti Zakon o sudovima.

68 Za više informacija o ostalim sudskim službenicima i službenicima u tužilaštvu, konsultujte gore navedene zakone.

ZAKLJUČAK

Efikasno upravljanje ljudskim resursima u pravosuđu u velikoj meri se oslanja ne samo na nosioce pravosudne funkcije (sudije i tužioce), već i na bolje definisanje statusa, uloga, odgovornosti i svih drugih važnih pitanja koja se odnose na sudske službenike i službenike u tužilaštvu, što je bilo adekvatno obrađeno u Strategiji ljudskih resursa u pravosuđu za period 2022-2026.

■ Određene aktivnosti iz Akcionog plana koji prati Strategiju direktno su usmerene ka postizanju boljeg, otvorenijeg, objektivnijeg i transparentnijeg upravljanja ljudskim resursima u pravosuđu Srbije kroz rešavanje potreba za pravosudnim kadrovima, posebno npr. aktivnost 1.2.3 „Donošenje posebnog zakona/izmena i dopuna važećih zakona kojima se uređuju radno-pravni položaj, činovi, nadležnosti, stručne i druge kvalifikacije, razvoj karijere, materijalno stanje i druga pitanja koja se tiču sudske službenike i službenika u tužilaštvu, kao i službenika VSS i VST“.

■ Bilo je sasvim prirodno da se, pripremajući se za ovako sveobuhvatne korake u boljem definisanju i unapređenju statusa, položaja, odgovornosti i prava sudske službenike i službenika u tužilaštvu, stekne bolji uvid u to kako se ova pitanja rešavaju u nekim drugim državama članicama SE.

■ Ovaj dokument pokušava da pomogne srpskim vlastima da se upoznaju sa različitim rešenjima u nekoliko odabranih država članica SE, ne nastojeći da pruži definitivno rešenje, već da pokaže različitost u obradi teme sudske službenike i službenika u tužilaštvu i pruži svojevrсни izbor rešenja koja bi mogla biti od koristi prilikom definisanja puta kojim će se odlučiti nadležni organi Srbije.

■ Kao što se vidi iz primera različitih rešenja izabranih zemalja, pitanje službenika u pravosuđu je veoma složeno.

■ Prva važna tema, koja već uopšte nije jedinstvena, jeste sama definicija sudske službenike i službenika u tužilaštvu, posebno uzimajući u obzir jedan specifičan segment službenika (Rechtspfleger ili pravosudni ili sudski i tužilački savetnici).

■ U nekim zemljama, poput Hrvatske, koja je Srbiji najbliža po opštem pravnom poretku, ali i, konkretnije, po obradi konkretne teme službenika u pravosuđu, postoje različiti organizacioni zakoni koji pokrivaju ovo pitanje. Zakon o sudovima sadrži odredbe o svim sudske službenicima, uključujući i sudske savetnike, dok Zakon o javnom tužilaštvu sadrži isto za službenike

u tužilaštvu i tužilačke savetnike. Estonija ima slična rešenja sa odredbama posvećenim sudske službenicima i službenicima u tužilaštvu u okviru zakona koji uspostavljaju pravosudni sistem.

■ S druge strane, posebnosti i značaj pravosudnih savetnika (ili Rechtspflegera) u Nemačkoj i Austriji su naglašeni usvajanjem posebnog Zakona o Rechtspflegerima, koji je posvećen upravo ovoj kategoriji službenika u pravosuđu, dok su ostali sudski službenici i službenici u tužilaštvu obuhvaćeni opštim zakonima o organizaciji pravosuđa (u Nemačkoj) i različitim drugim zakonima (u Austriji).

■ Francuska opet ima drugačiji pristup. Posebna zakonska regulativa je posvećena činovnicima, ali na nivou podzakonskog akta (uredbe), dok je status određene vrste službenika, zvanih pravni i stručni saradnici, regulisan organizacionim i procesnim zakonima.

■ Portugalija ima dva posebna zakona koji regulišu dve konkretne kategorije sudske službenika; jedan je za sudske službenike/upravnike registara (ili sudske službenike koji pomažu sudijama) a drugi za sudske zvaničnike (koji pružaju administrativnu podršku).

■ Jedinstvenog rešenja sigurno nema, a nema i bolje ni gore opcije. Donošenje konkretnog zakona, posvećenog samo službenicima u pravosuđu (u celini, ili isticanje nekog posebno važnog segmenta, poput sudske odnosno tužilačke savetnike), nije garancija uvođenja njihovog posebnog značaja, ali svakako može ići u tom pravcu. Sadržina pravne norme je važnija od vrste zakonodavstva u kome je sadržana.

■ Isto važi i za definicije različitih kategorija sudske službenika i službenika u tužilaštvu. Vlasti u Srbiji veoma su svesne specifične problematike svog pravosudnog kadra, što je ponovo adekvatno obrađeno u Strategiji ljudskih resursa, posebno aktivnošću AP 1.2.5 „Usvajanje klasifikacije i kataloga radnih mesta i činova u pravosuđu, sa jasnim ciljevima i zadacima, u skladu sa naprednim pravnim okvirom“.

■ Stoga, ova uporedna analiza može samo da pokaže Ministarstvu pravde Srbije koje su to različite kategorije službenika u pravosuđu u odabranim državama članicama EU, bez toga da se izvode bilo kakvi zaključci kako se oni moraju definisati u Srbiji, ali možda potencijalno baci drugačije svetlo na pitanje radnih mesta i činova i nadamo se da će dati neke sveže ideje za buduća zakonska rešenja.

U sledećoj tabeli su predstavljene kategorije sudskih službenika, usvojene i u okviru izveštaja i dokumenata CEPEJ-a, u šest odabranih država članica SE:

	Rechtspfleger (Podrška sudskim zvaničnicima na nivou donošenja odluka)	Sudski službenici čiji je zadatak da pomažu sudijama kao upravnici registra	Sudski službenici zaduženi za administrativne zadatke i upravljanje sudovima	Tehničko osoblje	Ostali sudski službenici
Nemačka	x	x	x	x	x
Hrvatska	x	x	x	x	
Francuska		x	x	x	x
Austrija	x	x	x	x	x
Estonija	x	x	x	x	x
Portugalija		x	x	x	x

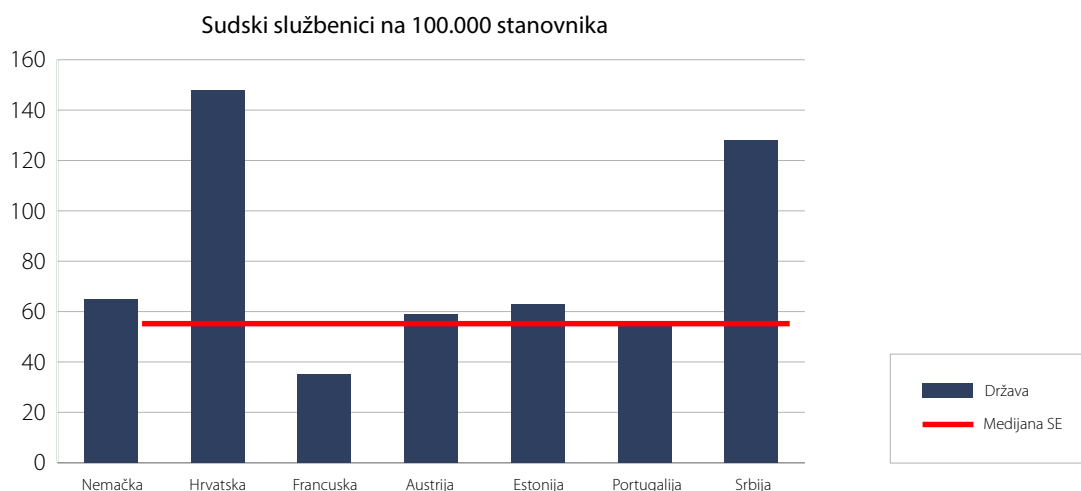
■ Broj sudskih službenika i službenika u tužilaštvu je takođe zanimljiv podatak. Brojevi u šest odabranih država članica SE pomenuti su ranije u ovoj analizi, u poglavljima posvećenim svakoj zemlji.

■ U Srbiji je u 2020. godini bilo ukupno 8909 zaposlenih kao sudski službenici, od čega 3790 kao sudski službenici čiji je zadatak da pomažu sudiji kao što su upravnici registara, 3435 kao službenici zaduženi za administrativne poslove i upravljanje sudovima i 1684 kao tehničko osoblje. Rechtspflegera i drugih sudskih službenika nije bilo.

■ Ukupan broj sudskih službenika na 100 000 stanovnika iznosio je 128,2, dok je medijana zemalja članica SE iznosila 56,1. Koeficijent sudskih službenika po sudiji bio je 3,3, tačno kao medijana Saveta Evrope.

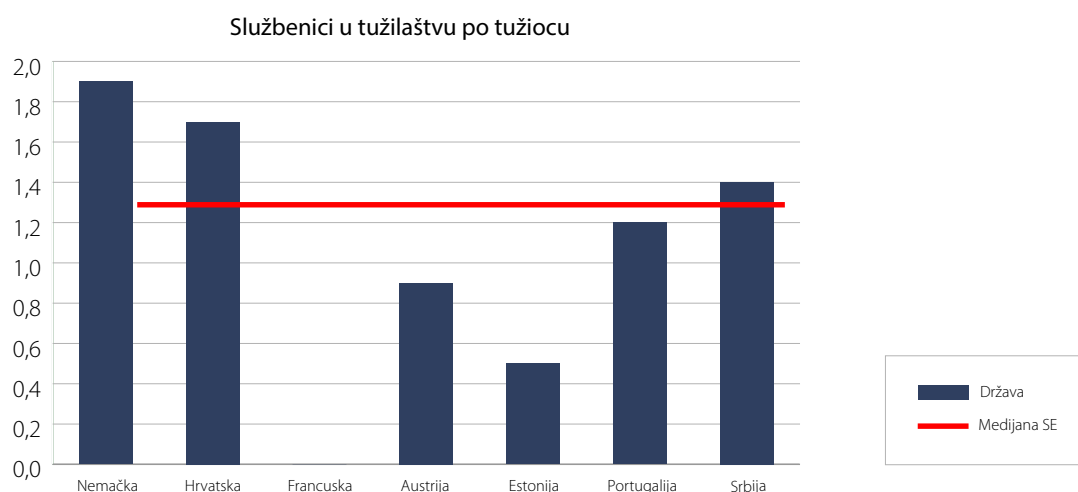
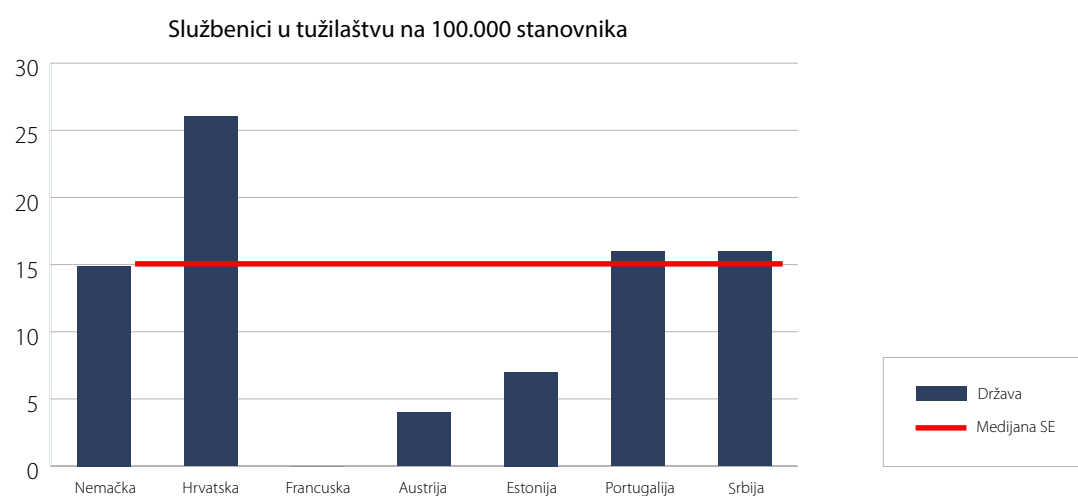
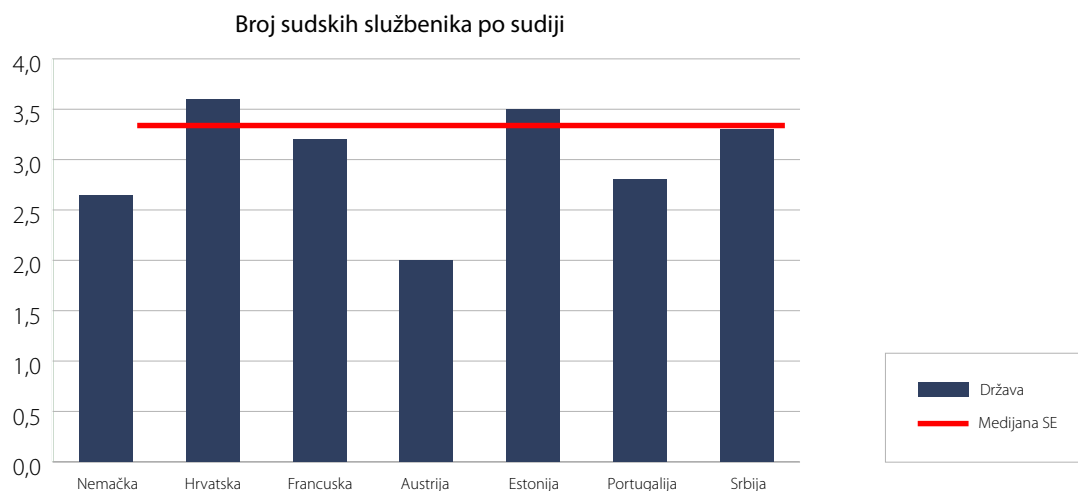
■ Broj službenika u tužilaštvu bio je 1117, što znači da je broj zaposlenih u tužilaštvu na 100 000 stanovnika bio 16,1, dok je medijana zemalja članica SE iznosila 15,2. Koeficijent službenika u tužilaštvu po tužiocu bio je 1,4, dok je medijana Saveta Evrope bila 1,3⁶⁹.

■ Radi lakšeg poređenja, broj sudskih službenika i službenika u tužilaštvu u Srbiji predstavljen je u sledećim tabelama zajedno sa brojem u šest odabranih država članica SE⁷⁰:

69 CEPEJ-STAT, Dinamička baza podataka evropskih pravosudnih sistema, www.coe.int/en/web/cepej/cepej-stat

70 Ibid.

Pored gore pomenute analize relevantnog pravnog osnova koji predstavlja osnivanje sudskih službenika i službenika u tužilaštvu u šest odabranih država članica SE (kako bi se utvrdilo da li su obuhvaćeni posebnim zakonom ili raznim različitim zakonima odnosno podzakonskim aktima), analiza glavnih kategorija sudskih i službenika u tužilaštvu u tim zemljama prema njihovim glavnim nadležnostima, kao i prikaz i poređenje podataka o ukupnom broju sudskih i službenika u tužilaštvu, njihovom broju po kategorijama sudskih službenika, njihovom broju na 100.000 stanovnika i njihovom odnosu na broj sudija i tužilaca, analizirano je i nekoliko drugih aspekata teme.

■ Analiza glavnih nadležnosti sudskih službenika i službenika u tužilaštvu u šest odabranih zemalja, fokusirajući se posebno na nadležnosti Rechtspflegera (ili službenika/upravnika registara u zemljama koje nemaju više službenike u pravosuđu), ponovo pokazuje značajne razlike.

■ Sledeća tabela daje opšte nadležnosti četiri izabrane države članice SE koje imaju Rechtspflegeri u svojim pravosudnim sistemima:

	Nemačka	Hrvatska	Austrija	Estonija
Pravna pomoć	x		x	
Porodična pitanja	x		x	
Nalozi za plaćanja		x	x	x
Zemljišno-knjižni registar/ Registar privrednih subjekata	x	x	x	x
Izvršenje	x	x	x	
Izvršenje u krivičnim predmetima	x			
Vanparnični predmeti	x	x	x	
Ostalo	x	x		

■ Vlasti Srbije dobro poznaju nadležnosti svojih sudskih i službenika u tužilaštvu (posebno sudijskih i tužilačkih pomoćnika i njihovog značaja i uticaja na ukupno funkcionisanje pravosuđa), zbog čega su u Strategiju ljudskih resursa uvrstili nekoliko mera za analizu aktuelnog, kao i uspostavljanje i sprovođenje naprednog zakonskog okvira za uspostavljanje i održivi razvoj sistema upravljanja ljudskim resursima, sa posebnim fokusom na sudske službenike i službenike u tužilaštvu. Detaljna analiza nadležnosti najvažnijih zaposlenih službenika u sudovima i tužilaštvima, sadržana u poglavljima posvećenim svakoj odabranoj zemlji SE (Rechtspfleger u Nemačkoj i Austriji, sudski činovnici/greffier u Francuskoj, sudski i tužilački savetnici u Hrvatskoj, upravnici registra/konzervadori u Portugaliji i sudijski pomoćnici u Estoniji) nadamo se da mogu biti od pomoći prilikom uspostavljanja ovog naprednog sistema upravljanja ljudskim resursima.

■ Isto važi i za druga pitanja koja su, posebno u vezi sa gore navedenim glavnim kategorijama službenika, obuhvaćena u poglavlju za svaku zemlju, kao što su uslovi za posao, plate odnosno obuke i napredovanje, gde je primenljivo.

Ova publikacija je pripremljena uz finansijsku podršku Evropske unije i Saveta Evrope. Sadržaj je isključiva odgovornost autora i ni u kom slučaju ne predstavlja zvanične stavove Evropske unije ni Saveta Evrope.

Zemlje članice Evropske unije su odlučile da udruže svoja znanja, resurse i sudbine. Zajedno su izgradile stabilno okruženje, demokratiju i održivi razvoj zadržavajući kulturnu raznolikost, toleranciju i individualne slobode. Evropska unija je posvećena deljenju svojih dostignuća i vrednosti sa zemljama i narodima van svojih granica.

www.europa.eu

Savet Evrope je vodeća organizacija za ljudska prava na kontinentu. Obuhvata 46 država, uključujući sve članice Evropske unije. Sve države članice Saveta Evrope potpisale su Evropsku konvenciju o ljudskim pravima, sporazum čiji je cilj zaštita ljudskih prava, demokratije i vladavine prava. Evropski sud za ljudska prava nadgleda primenu Konvencije u državama članicama.

www.coe.int

Sufinansira
Evropska unija

Sufinansira i sprovodi
Savet Evrope